

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยในการเกิดหนี้ค้างชำระของลูกหนี้ค้างชำระที่เป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ซึ่งเป็นลูกหนี้ที่ใช้บริการด้านสินเชื่อกับธนาคารออมสินภาค 7 และศึกษาถึงวิธีการติดตามหนี้ค้างชำระของพนักงานติดตามหนี้ที่สังกัดธนาคารออมสินภาค 7 โดยนำแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการศึกษาดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 พฤติกรรมการก่อหนี้ภาคครัวเรือน

พฤติกรรมการกู้ของภาคครัวเรือนนั้น เกี่ยวเนื่องกับความเข้าใจเรื่องการบริโภคของครัวเรือนในระดับมหภาค ซึ่งทฤษฎีที่นำมาใช้ในการศึกษาได้แก่ ทฤษฎีรายได้ถาวร (Permanent Income Theory of Consumption) ของฟรีดแมน และทฤษฎีวัฏจักรชีวิต (Life Cycle Theory of Consumption)

2.1.1.1 ทฤษฎีรายได้ถาวร (Permanent Income Theory of Consumption)

จากทฤษฎีรายได้ถาวรของฟรีดแมน (Friedman quoted in Froyen, 1990 อ้างถึงใน สุระชัย เชื้อลิ้นฟ้า, 2550) ซึ่งฟรีดแมนได้เสนอทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้ถาวรขึ้นในปี 2500 (ค.ศ. 1957) โดยเขามีความเห็นว่าเป็นระยะยาวการบริโภคจะมีความสัมพันธ์กับรายได้ถาวร (permanent income) ในสัดส่วนที่คงที่ ดังสมการ

$$\begin{array}{l} C \\ \text{โดยที่} \\ k \\ Y^p \end{array} = \begin{array}{l} = \\ = \\ = \end{array} \begin{array}{l} kY^p \\ \text{สัดส่วนของการบริโภคต่อรายได้} \\ \text{รายได้ถาวร} \end{array} \dots\dots\dots(1)$$

ตามแนวคิดของฟรีดแมน รายได้ถาวร หมายถึง รายได้เฉลี่ยระยะยาวที่คาดว่าจะได้รับจากสินทรัพย์ที่เป็นมนุษย์ (human wealth) และสินทรัพย์ที่ไม่ใช่มนุษย์ (non-human wealth) นั่นคือ รายได้เฉลี่ยที่คาดว่าจะได้รับจากการทำงานและจากสินทรัพย์อื่น ๆ ที่บุคคลถือไว้ อย่างไรก็ตาม ในงวดเวลาหนึ่ง ๆ รายได้ที่เกิดขึ้นอาจจะแตกต่างไปจากรายได้ถาวรได้ เพราะมีรายได้ชั่วคราว (transitory income) เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นรายได้ในระดับส่วนบุคคลหรือในระดับส่วนรวม ดังนั้นจึงได้

$$Y = Y^p + Y^t \quad \dots\dots\dots(2)$$

โดยที่

$$Y = \text{รายได้ที่เกิดขึ้นจริงในงวดเวลาหนึ่ง}$$

$$Y^p = \text{รายได้ถาวร}$$

$$Y^t = \text{รายได้ชั่วคราว}$$

รายได้ชั่วคราวที่เกิดขึ้นในงวดเวลาใดเวลาหนึ่งนี้อาจจะมีค่าเป็นบวก หรือเป็นลบก็ได้ แต่ในระยะยาวแล้วค่าบวกและค่าลบจะชดเชยกันได้พอดี ดังนั้น ในระยะยาวรายได้ที่เกิดขึ้นจริงในงวดเวลาใดก็ตามจะเป็นรายได้ถาวรเท่านั้น

รายได้ถาวรในงวดเวลาใดจะเป็นฟังก์ชันกับรายได้ถาวรในอดีตและส่วนเปลี่ยนแปลงของรายได้ นั่นคือ

$$Y_t^p = Y_{t-1}^p + a(Y_t - Y_{t-1}^p) \quad ; 0 < a < 1 \quad \dots\dots\dots(3)$$

ส่วนทางด้านการบริโภคที่เกิดขึ้นในงวดเวลาใดก็เช่นเดียวกันกับทางด้านรายได้ กล่าวคือ การบริโภคที่เกิดขึ้นจะประกอบด้วยการบริโภคถาวร และการบริโภคชั่วคราว นั่นคือ

$$C = C^p + C^t \quad \dots\dots\dots(4)$$

โดยที่

$$C = \text{การบริโภคที่เกิดขึ้นจริงในงวดเวลาหนึ่ง}$$

$$C^p = \text{การบริโภคถาวร}$$

$$C^t = \text{การบริโภคชั่วคราว}$$

ในระยะยาว การบริโภคที่เกิดขึ้นจริงจะเป็นการบริโภคถาวร ด้วยเหตุผลเช่นเดียวกันกับรายได้

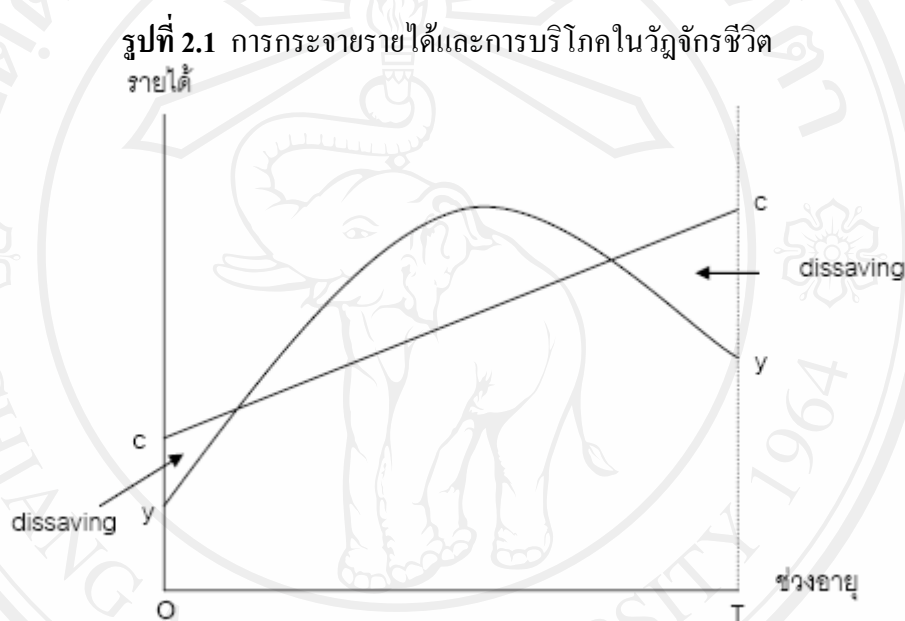
ฟรีดแมนได้มีข้อสมมติว่า ไม่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันระหว่างรายได้ถาวรกับรายได้ชั่วคราว ระหว่างการบริโภคถาวรกับการบริโภคชั่วคราว และระหว่างการบริโภคชั่วคราวกับรายได้ชั่วคราว หมายความว่า แนวโน้มในการบริโภคจากรายได้ชั่วคราวจะเป็นศูนย์ ดังนั้น รายได้ชั่วคราวจะแปรผันโดยตรงกับการออม และเมื่อพิจารณาความโน้มเอียงกับการออมส่วนเพิ่ม (MPS) จะพบว่าความโน้มเอียงการออมส่วนเพิ่ม (MPS) ที่ได้จากรายได้ชั่วคราวจะมีค่ามากกว่ารายได้ถาวร

2.1.1.2 ทฤษฎีวัฏจักรชีวิต (Life Cycle Theory of Consumption)

ทฤษฎีวัฏจักรชีวิต (Life Theory of Consumption) (Branson, 1989 อ้างถึงใน สุระชัย เชื้อกลิ่นฟ้า, 2550) เป็นทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นโดยนักเศรษฐศาสตร์หลายท่าน อาทิ ฟรังโก มอดดีเกลียนี (Franco Modigliani) อัลเบิร์ต แอนโด (Albert Ando) และริชาร์ด บรูมเบิร์ก (Richard Brumberg) ได้เสนอแนวคิดร่วมกัน โดยมอดดีเกลียนี เริ่มเสนอผลงานตั้งแต่ปี 2497 (ค.ศ.1954) ซึ่งมีแนวคิดว่าการ

ตัดสินใจของครัวเรือนระหว่างการบริโภคกับการออมในขณะใดขณะหนึ่ง สะท้อนถึงความพยายามที่จะให้บรรลุเป้าหมายของการกระจายการบริโภคตลอดชีวิตภายใต้ข้อจำกัดของรายได้หรือทรัพยากรที่คาดว่าจะได้รับตลอดชั่วอายุขัย ซึ่งหมายความว่า ระดับการบริโภคของครัวเรือนมิได้ขึ้นอยู่กับระดับรายได้ในงวดเวลาปัจจุบันเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับรายได้ที่เขาคาดว่าจะได้รับในอนาคตอีกด้วย

ตามสมมติฐานของทฤษฎีวิถีจักรชีวิต การกระจายของรายได้และการบริโภคของบุคคลในวิถีจักรชีวิตเป็นไปในลักษณะที่แสดงไว้ในรูปที่ 2.1

ที่มา : Branson (1989. อ้างถึงใน สุระชัย เชื้อกลิ่นฟ้า, 2550)

จากรูปที่ 2.1 สมมติให้อายุขัยของบุคคลคือ OT ในช่วงอายุน้อย ๆ บุคคลยังมีรายได้ต่ำ แต่เมื่อบุคคลมีอายุมากขึ้น (อยู่ในวัยกลางคน) เขาจะมีรายได้สูงขึ้น และจะมีรายได้ลดลงเมื่ออยู่ในวัยสูงอายุ การกระจายรายได้ตลอดชั่วอายุขัยของบุคคลจึงมีลักษณะเหมือนเส้นโค้ง yy ส่วนเส้นการบริโภค cc เป็นเส้นตรงเอียงลาดจากซ้ายมือขึ้นไปทางขวามือ แสดงว่าในช่วงอายุน้อย ระดับการบริโภคของบุคคลจะยังต่ำอยู่ แต่ระดับการบริโภคจะสูงไปเรื่อย ๆ เมื่อบุคคลมีอายุมากขึ้น

เมื่อเปรียบเทียบเส้นรายได้ yy กับเส้นการบริโภค cc แล้วจะเห็นได้ว่า ในช่วงอายุน้อย บุคคลจะมีระดับการบริโภคสูงกว่าระดับรายได้ แสดงว่าในช่วงนั้น เขาจะมีการออมเป็นลบ (dissaving) หรือมีหนี้สินเกิดขึ้น แต่เมื่ออยู่ในวัยกลางคน บุคคลจะมีระดับรายได้สูงกว่าระดับการบริโภค ทำให้เขาสามารถออมทรัพย์ได้ ส่วนในวัยสูงอายุ รายได้ของบุคคลจะลดลง ในขณะที่การบริโภคยังคงสูงอยู่ บุคคลจะกลับมามีการออมเป็นลบอีกครั้งหนึ่ง

ถ้าแนวคิดตามสมมติฐานนี้เป็นจริง ก็หมายความว่า เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการออมกับระดับรายได้ของครัวเรือนต่าง ๆ ที่มีระดับรายได้ต่างกันในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง จะพบว่า ครัวเรือนที่มีระดับรายได้สูง ซึ่งส่วนใหญ่อาจเป็นครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุอยู่ในวัยกลางคน สัดส่วนของการออมต่อรายได้ (APS) ของครัวเรือนเหล่านี้จะมีค่าค่อนข้างสูง ส่วนครัวเรือนที่มีระดับรายได้ต่ำ ซึ่งส่วนใหญ่อาจเป็นครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุน้อย หรืออยู่ในวัยสูงอายุ สัดส่วนการออมต่อรายได้ (APS) ของครัวเรือนเหล่านี้จะมีค่าค่อนข้างต่ำ ดังนั้น จึงทำให้ได้ข้อสรุปว่า ถ้าระดับรายได้ต่ำ ค่า APS จะต่ำ แต่เมื่อระดับรายได้สูงขึ้น ค่า APS จะสูง แต่ APS มากกว่า MPS เส้นการบริโภคระยะสั้นจึงเป็นเส้นที่เอียงลดจากซ้ายไปทางขวา และตัดแกนตั้ง

2.1.1.3 ประยุกต์ทฤษฎีการบริโภคและการออมเพื่ออธิบายพฤติกรรมการก่อกองหนี้ภาคครัวเรือน

จากทฤษฎีรายได้ถาวรและทฤษฎีวัฏจักรชีวิต นำมาประยุกต์เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมการก่อกองหนี้ของครัวเรือน ซึ่งอธิบายได้ดังนี้ (Yunyong Thaicharoen and others อ้างถึงใน สุระชัย เชื้อลิ้นฟ้า, 2550)

สมมติให้รายได้ของครัวเรือนมีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งเกษียณอายุ ซึ่งเป็นเวลาที่ครัวเรือนจะมีรายได้ลดลงอย่างมาก โดยครัวเรือนจะมีการออมเป็นลบในช่วงต้นก่อนที่จะทำงาน และมีการกู้เพียงอย่างเดียวในช่วงนี้เพื่อนำมาบริโภค เมื่อมีอายุมากขึ้นและมีรายได้จากการทำงานมากขึ้น ระดับหนี้จะค่อย ๆ ลดลง และเมื่อจ่ายหนี้คืนได้หมดก็จะสามารถออมเงินได้และเริ่มต้นสะสมทุน เมื่อถึงระยะเวลาเกษียณอายุ ครัวเรือนก็จะนำเงินออมมาใช้เพื่อบริโภคโดยที่ไม่มีรายได้อื่น ทรัพย์สินที่สะสมไว้ก็จะเริ่มลดลง เพราะนำมาขายเพื่อใช้ในการบริโภค

จะเห็นว่าครัวเรือนที่มีอายุน้อยต้องการกู้เพื่อนำมาบริโภคในระดับที่ต้องการ ภายใต้การคาดการณ์เกี่ยวกับรายได้ในอนาคต เช่น การกู้สำหรับที่อยู่อาศัย ซื้อรถจักรยานยนต์ สำหรับในช่วงวัยกลางคน เมื่อมีรายได้มากขึ้นครัวเรือนก็จะมีการออม และในช่วงเกษียณการสะสมทรัพย์สินก็จะลดลง เพื่อรักษาระดับการบริโภค ดังนั้น พฤติกรรมการก่อกองหนี้จึงมีความสัมพันธ์กับอายุของครัวเรือน ครัวเรือนที่มีอายุน้อยก็จะมีการก่อกองหนี้และครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำก็จะมีการก่อกองหนี้ ความเข้าใจพื้นฐานอย่างง่าย ๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมการก่อกองหนี้จะถูกขยายออกไปเพื่อใช้อธิบายพฤติกรรมการก่อกองหนี้โดยรวม คือปัจจัยทางด้านอุปสงค์ของความต้องการกู้ของครัวเรือน มีปัจจัยดังนี้

- 1) ปัจจัยด้านประชากร เป็นปัจจัยหนึ่งที่กำหนดการกู้ยืม เช่น ในระบบเศรษฐกิจที่มีประชากรอายุน้อยก็จะมีความสัมพันธ์กับระดับหนี้ครัวเรือนโดยรวมในระดับที่สูง เป็นต้น
- 2) การคาดการณ์เกี่ยวกับรายได้ในอนาคต หนี้ครัวเรือนจะมีแนวโน้มสูงขึ้นเมื่อครัวเรือนมีการคาดการณ์เกี่ยวกับรายได้ในอนาคตว่าจะมีการเติบโต ครัวเรือนจะมีการกู้ยืมมาก

ขึ้น เมื่อคาดว่ารายได้ในอนาคตจะสูงขึ้น โดยในช่วงต้นของการกู้ยืมจะเป็นช่วงเวลาที่
สามารถบริโภคได้โดยมีความผันผวนน้อยที่สุด

- 3) การคาดการณ์เกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยในอนาคต ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงอัตรา
ดอกเบี้ยที่แท้จริงที่มีต่อหนี้สินสุทธิโดยรวมนั้น ทางทฤษฎียังไม่ค่อยชัดเจน ขึ้นอยู่กับ
ผลทางด้านการทดแทน (substitution effect) และผลของรายได้ (income effect)

การลดลงของอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงจะเป็นการลดต้นทุนการกู้ยืม และเพิ่มมูลค่าปัจจุบัน
ของรายได้จากแรงงาน ซึ่งจะทำให้ครัวเรือนมีการกู้ยืมเพิ่มขึ้น

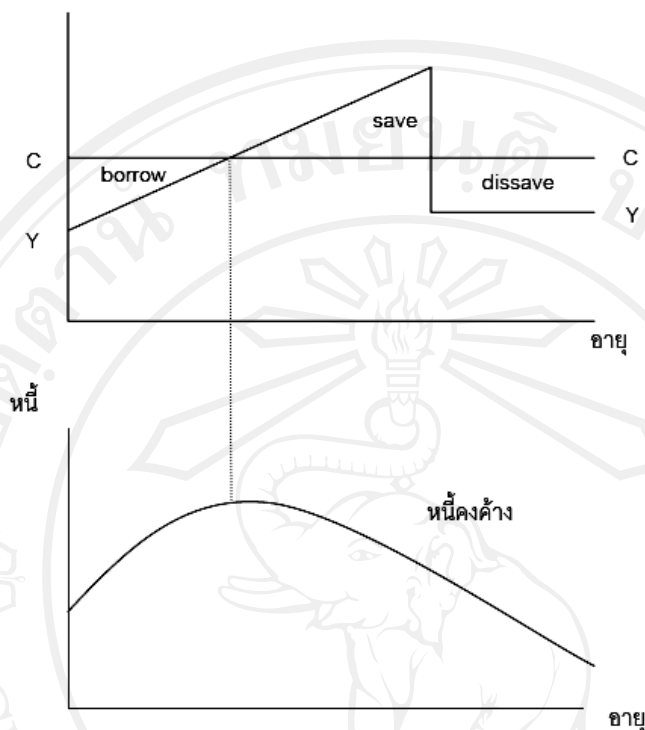
ในทางตรงข้ามอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงที่ต่ำลง จะลดผลตอบแทนในทรัพย์สินของครัวเรือน
ดังนั้นก็จะเป็นการลดมูลค่าปัจจุบันของทรัพย์สินที่ครัวเรือนถือครองอยู่ ความต้องการที่จะมีหนี้ก็
จะลดลง ดังนั้นผลกระทบจึงมีความแตกต่างกันไปยิ่งแต่ละครัวเรือน ขึ้นอยู่กับครัวเรือนอยู่ในช่วง
ใดของชีวิต เช่น ครัวเรือนที่มีอายุน้อย ซึ่งคิดว่าในอนาคตจะมีรายได้จากการทำงานที่สูงขึ้น ก็
จะคิดค่าให้มีการกู้ยืมสูงขึ้นเมื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำลง ขณะที่ครัวเรือนที่มีอายุมากกว่าจะมีการสะสม
ความมั่งคั่งไว้ จะได้รับผลกระทบมาก โดยผลตอบแทนจากทรัพย์สินจะลดลง ความต้องการที่จะกู้
จึงลดลง

ความสำคัญทางด้านอุปสงค์ของครัวเรือนในการกู้ยืม คือ ทุกครัวเรือนสามารถยืมเท่าใดก็
ได้เท่าที่ต้องการ และในเวลาใดก็ได้ ซึ่งในความเป็นจริง การตัดสินใจของผู้ให้กู้การจะให้กู้เป็น
ปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้ให้กู้กำหนดเงื่อนไขในการกู้ยืม โดยพิจารณา
จากความสามารถของครัวเรือนที่จะชำระหนี้คืน เพื่อกำหนดวงเงินที่จะให้กู้ ระยะเวลาการชำระคืน
และอัตราดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายให้แก่ผู้กู้ เนื่องจากตลาดสินเชื่อเป็นตลาดที่มีได้ใช้เพียงราคา (อัตรา
ดอกเบี้ย) เป็นกลไกในการจัดสรรสินเชื่ออย่างเดียว เพราะตลาดสินเชื่อเป็นตลาดที่ไม่สมบูรณ์
กล่าวคือ ผู้ให้กู้ไม่มีสารสนเทศที่สมบูรณ์เกี่ยวกับความสามารถชำระหนี้ และ/หรือความเต็มใจใน
การชำระหนี้ของผู้กู้ ปัญหาสารสนเทศดังกล่าว ซึ่งเรียกว่าความไม่สมมาตรของสารสนเทศ
(asymmetric information) ทำให้การให้กู้เป็นกิจกรรมที่มีความเสี่ยงมาก ผู้ให้กู้จึงต้องเสียค่าใช้จ่าย
ต่าง ๆ ในการคัดเลือกผู้กู้ ค่าใช้จ่ายในการทำสัญญา ค่าใช้จ่ายในการติดตามบังคับให้ผู้กู้มาชำระ
หนี้ หรือหากผู้กู้ไม่ชำระหนี้ ผู้ให้กู้ก็จะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมในการติดตามหนี้คืน ความเสี่ยงและค่า
เสียหายดังกล่าว ทำให้เกิดนัยสำคัญเกี่ยวกับโครงสร้างและพฤติกรรมในตลาดสินเชื่อหลายประการ
เช่น ทำให้เกิดพฤติกรรมที่เรียกว่า การปันส่วนสินเชื่อ (credit rationing) กล่าวคือ ผู้ให้กู้จะคิด
ดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำกว่าอัตราดุลยภาพ แล้วใช้หลักเกณฑ์อื่น ๆ ในการคัดเลือกผู้กู้ การปรับอัตรา
ดอกเบี้ยให้สูงขึ้นเพื่อรักษาความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทาน จะทำให้กำไรของผู้ให้กู้ลดลง
เพราะเมื่ออัตราดอกเบี้ยแพงขึ้นจะเกิดปรากฏการณ์ 2 อย่าง คือ ประการแรก ผู้ที่มาขอกู้เงินจะ

ประกอบด้วยผู้ที่มีความเสี่ยงมากขึ้น (higher risk class) เพราะโครงการกู้ที่มีความเสี่ยงสูงเท่านั้น ที่จะมีผลตอบแทนเฉลี่ยสูงพอที่จะชำระหนี้ได้ โครงการกู้ที่เสี่ยงน้อยจะทำให้ผลตอบแทนต่ำ ผู้ที่มีความเสี่ยงต่ำจะไม่สามารถกู้เงินได้เมื่ออัตราดอกเบี้ยอยู่ในระดับสูง ปรากฏการณ์นี้เรียกว่า adverse selection effect ปรากฏการณ์ที่สองคือ ผู้กู้ที่มีแรงจูงใจที่จะลงทุนในกิจกรรมที่มีความเสี่ยงสูงและถ้ามีปัญหาที่จะเบี่ยงหนี้ แสดงว่าเป็นการดึงดูดให้ผู้ให้กู้มาร่วมเสี่ยงลงทุนด้วย เรียกว่า moral hazard problem (นิพนธ์ พัวพงศกร อ้างถึงใน สุระชัย เชื้อกลิ่นฟ้า, 2550) และเมื่อประยุกต์กับทฤษฎีการบริโภคและการออมทั้ง 2 ทฤษฎีข้างต้น ทำให้สามารถอธิบายพฤติกรรมการกู้ยืมภาคครัวเรือนภายใต้ข้อจำกัดทางการเงิน

ในกรณีของการตัดสินใจกู้ยืมเพื่อซื้อที่อยู่อาศัย ซึ่งถือว่าเป็นเงินกู้ก้อนใหญ่ของครัวเรือน สถาบันการเงินส่วนมากจะกำหนดให้วางเงินค่าง่อน ซึ่งเป็นสัดส่วนกับราคาที่อยู่อาศัย และยังขอหลักฐานเกี่ยวกับการเงิน เช่น หลักฐานเกี่ยวกับรายได้ เป็นต้น เพื่อพิจารณาศักยภาพในการชำระหนี้คืน หากเป็นครัวเรือนที่มีอายุน้อยซึ่งจะมีการออมน้อย และยังมีรายได้ไม่แน่นอน ก็จะยังไม่สามารถกู้ยืมเงินเพื่อซื้อที่อยู่อาศัยได้ แต่เมื่อครัวเรือนมีรายได้และเงินออมเพิ่มขึ้น ข้อจำกัดเหล่านี้จะลดลง ทำให้สามารถกู้ซื้อที่อยู่อาศัยได้ ซึ่งทำให้ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างหนี้ครัวเรือนกับอายุของครัวเรือนเป็นไปในลักษณะ humps-shaped pattern (รูปที่ 2.2) การเพิ่มเติมเรื่องข้อจำกัดทางการเงิน (financial constraint) ทำให้สามารถอธิบายได้ว่าทำไมการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของตลาดสินเชื่อและระดับการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของครัวเรือน จึงมีความสำคัญที่กระทบการขยายตัวของหนี้ภาคครัวเรือน

รูปที่ 2.2 การบริโภคในทฤษฎีวัฏจักรชีวิตและการก่อหนี้ที่สัมพันธ์กับอายุ

ที่มา : Yunyong Thaicharoen, Kiatipong Ariyapruchya and Thitima Chuched (2004. อ้างถึงใน สุระชัย เชื้อล้นฟ้า , 2550)

2.1.2 วิธีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตามเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้แบ่งรูปแบบการปรับปรุงโครงสร้างหนี้เป็น 2 วิธีการใหญ่ ๆ โดยพิจารณาจากความสูญเสียจากการที่เจ้าหนี้จะได้รับจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ดังนี้

(1) การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่สถาบันการเงินมีส่วนสูญเสีย หรือการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา (Troubled Debt Restructuring หรือ TDR)

หมายถึง การดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธี แล้วปรากฏว่า เงินที่สถาบันการเงินจะได้รับชำระหนี้ตามสัญญาการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ เมื่อใช้วิธีการคำนวณหาส่วนสูญเสียตามหลักเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทยแล้ว พบว่าเงินดังกล่าวมีมูลค่าปัจจุบันต่ำกว่ายอดหนี้ตามบัญชี (เงินต้นรวมดอกเบี้ยรับ)

วิธีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่ทำให้สถาบันการเงินมีส่วนสูญเสีย ได้แก่

- 1.1) การลดเงินต้นตามบัญชี
- 1.2) การลดดอกเบี้ยค้างชำระตามบัญชี
- 1.3) การลดอัตราดอกเบี้ย จากอัตราที่สถาบันการเงินได้รับในปัจจุบัน ลงมาต่ำกว่าอัตราตลาดที่สถาบันการเงินควรจะได้รับ (ยกเว้น การลดอัตราดอกเบี้ยจากอัตราดอกเบี้ยผิวน้ำ)

1.4) การรับโอนดีชำระหนี้ด้วยทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือบุคคลใด ๆ ทั้งที่เป็นหลักประกันและไม่ใช่หลักประกัน ที่มีมูลค่าตลาดทรัพย์สินต่ำกว่ายอดหนี้ตามบัญชี (เงินต้นรวมดอกเบี้ยค้างรับ) แล้วมีการลดหนี้ที่เหลือให้ (ลดเงินต้นและ/หรือดอกเบี้ยค้างรับ)

1.5) การรับชำระหนี้บางส่วนจากการโอนขายทรัพย์สินของลูกหนี้ให้กับบุคคลที่สาม แล้วมีการลดหนี้ที่เหลือให้ (ลดเงินต้นและ/หรือดอกเบี้ยค้างรับ)

1.6) การแปลงหนี้บางส่วนเป็นทุน โดยสถาบันการเงินเข้าไปถือหุ้นในลูกหนี้รายนั้น แล้วมีการลดหนี้ที่เหลือให้ (ลดหนี้ส่วนเงินต้นและ/หรือดอกเบี้ยค้างรับ)

1.7) การยินยอมให้ลูกหนี้นำเงินที่ผ่อนชำระ เข้าชำระหนี้ส่วนเงินต้นก่อนและคิดดอกเบี้ยจากเงินต้นที่ลดลง แต่ทั้งนี้ต้องเป็นกรณีที่มีข้อยุติในการชำระหนี้ทั้งหมดตามสัญญาปรับปรุงโครงสร้างหนี้แล้ว และมีการระบุนำเงินเข้าชำระหนี้ดังกล่าวในสัญญาด้วย

(2) การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่สถาบันการเงินไม่มีส่วนสูญเสีย หรือ การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ทั่วไป

หมายถึง การดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง หรือหลายวิธี นอกจากวิธีต่าง ๆ ที่กล่าวไว้ในข้อ (1) ได้แก่

2.1) การขยายระยะเวลาชำระหนี้

2.2) การปรับหนี้ระยะสั้นเป็นหนี้ระยะยาว (การเปลี่ยนประเภทสินเชื่อ)

2.3) การให้ระยะเวลาปลอดหนี้ (Grace Period) เงินต้นและ/หรือดอกเบี้ย

2.4) การรับโอนดีชำระหนี้ด้วยทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือบุคคลใด ๆ ที่ราคาทรัพย์สินเท่ากับหรือสูงกว่ายอดหนี้ตามบัญชี (เงินต้นรวมดอกเบี้ยค้างรับ) โดยไม่มีการลดเงินต้นและดอกเบี้ยค้างรับ

2.5) การรับชำระหนี้จากการโอนขายทรัพย์สินของลูกหนี้ให้กับบุคคลที่สาม ในราคาเท่ากับหรือสูงกว่ายอดหนี้ตามบัญชี (เงินต้นรวมดอกเบี้ยค้างรับ)

2.6) การพักการชำระหนี้ดอกเบี้ยที่ค้างอยู่เดิมชั่วคราว

ทั้งนี้การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ทั้ง 2 ประเภท อาจมีการใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่ง หรือหลายวิธีผสมกัน ในการดำเนินการกับลูกหนี้รายหนึ่ง ๆ ก็ได้ แต่ถ้าในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้รายใดรายหนึ่ง มีการนำวิธีการใดวิธีการหนึ่งตามข้อ 1.1 – 1.7 มาใช้ร่วมกับวิธีการใดวิธีการหนึ่งตามข้อ 2.1 – 2.6 และเมื่อคำนวณมูลค่าปัจจุบันของจำนวนเงินที่คาดว่าจะได้รับชำระตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้มีมูลค่าต่ำกว่ามูลค่าทางบัญชี (Book Value) ให้ถือว่าเป็นการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่สถาบันการเงินมีส่วนสูญเสีย

ผลที่เกิดขึ้นหลังจากมีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

เมื่อมีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้แล้ว ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้กำหนดให้สถาบันการเงินสามารถเปลี่ยนสถานะการจัดชั้นลูกหนี้ที่จะคงสถานะการจัดชั้น ดังนี้ :

<u>การจัดชั้นเดิมก่อนปรับปรุงโครงสร้างหนี้</u>	<u>การจัดชั้นเดิมก่อนปรับปรุงโครงสร้างหนี้</u>
ปกติ	ปกติ
กล่าวถึงเป็นพิเศษ	กล่าวถึงเป็นพิเศษ
ต่ำกว่ามาตรฐาน	ต่ำกว่ามาตรฐาน
สงสัย	ต่ำกว่ามาตรฐาน
สงสัยจะสูญ	ต่ำกว่ามาตรฐาน

ทั้งนี้ หากสถาบันการเงินติดตามให้ลูกหนี้ปฏิบัติตามเงื่อนไขการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้ได้ตามข้อตกลงติดต่อกันไม่ต่ำกว่า 3 เดือน หรือ 3 งวดการชำระเงิน แล้วแต่ระยะเวลาใดจะนานกว่า สถาบันการเงินนั้น ๆ สามารถที่จะเปลี่ยนการจัดชั้นของลูกหนี้ไปเป็นจัดชั้นปกติ (จัดชั้นระดับที่ 1) ซึ่งเท่ากับสถาบันการเงินนั้นสามารถลดภาระการกันสำรองได้จากการที่ระดับการจัดชั้นลดลง (เมื่อจัดชั้นปกติจะกันสำรองเพียง 1%)

กรณียกเว้นที่สถาบันการเงินสามารถปรับขึ้นลูกหนี้เป็นชั้นปกติได้ทันที โดยไม่ต้องรอผลการปฏิบัติครบ 3 เดือน คือ

(ก) ลูกหนี้ที่สามารถชำระดอกเบี้ยได้ไม่ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ย ในตลาด (Market Interest Rate) โดยไม่มีช่วงปลอดการชำระดอกเบี้ย แต่อาจมีช่วงปลอดชำระเงินต้นได้

(ข) ลูกหนี้ที่มีส่วนสูญเสียจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 20 ของยอดหนี้ ตามบัญชีก่อนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ซึ่งได้มีการตัดออกจากบัญชีแล้ว หรือได้มีการกันเงินสำรองในอัตราดังกล่าวครบถ้วนแล้ว โดยหนี้ส่วนที่เหลือได้มีการวิเคราะห์ฐานะและกิจการของลูกหนี้ ตลอดจนกระแสเงินสด อย่างมีหลักเกณฑ์ สมเหตุสมผลและมีหลักฐานประกอบจนเชื่อได้แน่นอนว่าลูกหนี้สามารถปฏิบัติตามสัญญาการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้

(ค) ลูกหนี้ในลักษณะ Loan Syndication หรือมีเจ้าหนี้หลายราย ซึ่งบรรดาสถาบันการเงินได้ตกลงปรับปรุงโครงสร้างหนี้ร่วมกันได้ และสามารถแสดงหลักฐานการวิเคราะห์ฐานะและกิจการของลูกหนี้ ตลอดจนกระแสเงินสดอย่างมีหลักเกณฑ์ สมเหตุสมผลและมีความเป็นไปได้แน่นอนที่ลูกหนี้จะปฏิบัติตามสัญญาการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้

(ง) กรณีสถาบันการเงินได้ฟ้องร้องลูกหนี้ ต่อมาได้มีการตกลงทำสัญญาประนีประนอมยอมความและศาลได้มีคำพิพากษาตามยอมแล้ว และกรณีที่สถาบันการเงินได้ฟ้องร้องลูกหนี้ตาม

กฎหมายว่าด้วยล้มละลาย และศาลได้มีคำสั่งเห็นชอบตามคำขอประนอมหนี้ หรือแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แล้ว

(จ) สถาบันการเงินได้ทำการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ โดยได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย หรือคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ (คปน.) สถาบันการเงินสามารถจัดชั้นลูกหนี้ดังกล่าวเป็นชั้นปกติได้ทันที โดยไม่ต้องรอดูติดตามผลการปฏิบัติตามเงื่อนไขการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

ในกรณีที่ลูกหนี้ ไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขการชำระหนี้ใหม่หลังการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้ ให้นำระยะเวลาการค้างชำระรวมกับระยะเวลาการค้างชำระก่อนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ แล้วพิจารณาจัดชั้นตามหลักเกณฑ์การจัดชั้นปกติ กล่าวคือนับระยะเวลาที่ผิดนัดของใหม่รวมกับของเดิม แล้วพิจารณาจัดชั้นตามระยะเวลาวันค้างชำระที่รวมกันนั้น โดยปกติสถาบันการเงินจะเปรียบเทียบการสำรองตามการจัดชั้นใหม่ของลูกหนี้ กับการสำรองสำหรับส่วนสูญเสีย จากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ หากจำนวนใดสูงกว่า จะสำรองตามจำนวนที่สูง

2.1.3 แนวปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้

ตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย ลงวันที่ 14 กันยายน 2550 เรื่อง แนวปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้ ได้มีแนวปฏิบัติสำหรับสถาบันการเงิน ดังนี้

2.1.3.1 แนวปฏิบัติทั่วไปในการติดตามทวงถามหนี้กับลูกหนี้

1) เวลาและความถี่ในการติดต่อเพื่อการติดตามทวงถามหนี้

ในการติดต่อลูกหนี้เพื่อติดตามทวงถามหนี้ ให้ดำเนินการภายในเวลา 8.00 – 20.00 น. ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ยกเว้นวันหยุดราชการ ให้ดำเนินการภายในเวลา 8.00 – 18.00 น. ภายใต้อายุที่ที่เหมาะสม

2) การแสดงตัวเพื่อวัตถุประสงค์ในการติดตามทวงถามหนี้

ให้ผู้ประกอบธุรกิจและผู้ให้บริการเรียกเก็บหนี้ แสดงตัวต่อลูกหนี้โดยแจ้งชื่อและวัตถุประสงค์ในการติดต่อให้ลูกหนี้ได้รับทราบอย่างถูกต้องเหมาะสม และในกรณีที่เป็นการติดต่อโดยตรงของผู้ให้บริการ (face to face) ให้ผู้เรียกเก็บหนี้แสดงเอกสารซึ่งแสดงให้เห็นว่าตนได้รับอนุญาตจากผู้ประกอบธุรกิจให้ทำการติดตามทวงถามหนี้แทนด้วย

3) วิธีการเรียกเก็บหนี้

3.1) ไม่ให้เรียกเก็บหนี้จากบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับลูกหนี้ เช่น ญาติพี่น้องหรือเพื่อนร่วมงาน เว้นแต่ได้รับการยินยอมจากลูกหนี้หรือเป็นสิทธิตามกฎหมาย

3.2) ไม่ใช้ความรุนแรงเพื่อทำร้ายร่างกาย ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของลูกหนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ลูกหนี้ชำระหนี้

3.3) ไม่ปลอมแปลงบิดเบือนข้อมูลเอกสารหรือแสดงท่าทางอันทำให้ลูกหนี้
สำคัญผิด เช่น

- ไม่ปลอมแปลง บิดเบือนว่าเป็นบุคคลอื่น หรือใช้ชื่ออื่น
นอกเหนือจากชื่อจริงรวมถึงไม่ปลอมแปลงบิดเบือนข้อมูลในการแสดงตัวหรืออำนาจหน้าที่ของผู้
ให้บริการเรียกเก็บหนี้ ไม่ใช่สัญลักษณ์หรือแสดงท่าทางเพื่อให้ลูกหนี้สำคัญผิดว่ามาจาก
หน่วยงานของรัฐ หรือบริษัทข้อมูลเครดิต
- ไม่ปลอมแปลง บิดเบือนเพื่อให้ลูกหนี้สำคัญผิดว่าเอกสารเรียกเก็บหนี้
หรือเอกสารที่ใช้ในการติดต่อกับลูกหนี้ นั้น ออกหรือได้รับอนุญาตหรือการรับรองจากหน่วยงาน
ของรัฐหรือบริษัทข้อมูลเครดิต หรือทำให้ลูกหนี้เข้าใจผิดในสาระสำคัญทางกฎหมายของเอกสาร
ดังกล่าว
- ไม่ปลอมแปลง บิดเบือนหรือแจ้งข้อมูลอันเป็นเท็จเกี่ยวกับยอดหนี้
เกินกว่าที่มีอยู่ตามกฎหมาย เช่น ประเภท จำนวน สถานะปัจจุบัน หรือค่าธรรมเนียมจากการเรียก
เก็บหนี้ เป็นต้น

3.4) ไม่ข่มขู่ คุกคามที่มีลักษณะผิดกฎหมาย เช่น

- ข่มขู่ว่าจะใช้ความรุนแรง ทำร้ายร่างกาย ทรัพย์สิน หรือชื่อเสียงของ
ลูกหนี้หรือของบุคคลอื่นหรือข่มขู่ว่าจะฟ้องร้องด้วยความอันเป็นเท็จ ว่าลูกหนี้กระทำความผิดกฎหมาย
หากไม่มีการชำระหนี้
- ข่มขู่ว่าจะเพิ่มค่าธรรมเนียมทนายความ ค่าสืบสวน ค่าบริการในการ
ติดตามทวงถามหนี้ ค่าบริการทางการเงิน หรือค่าธรรมเนียมอื่นใดซึ่งไม่สามารถเรียกเก็บได้จริง
ตามกฎหมาย
- ข่มขู่ว่าจะกระทำการใด ๆ ซึ่งผู้ประกอบธุรกิจและผู้ให้บริการเรียกเก็บ
หนี้ไม่มีเจตนาที่จะกระทำหรือไม่สามารถกระทำได้จริงตามกฎหมาย
- ข่มขู่ว่าจะปลอมแปลงหรือเปิดเผยข้อมูล เกี่ยวกับยอดหนี้ของลูกหนี้อันเป็น
เท็จหรือข้อมูลอื่นเพื่อทำลายชื่อเสียงของลูกหนี้

3.5) ไม่รบกวน หรือรังควานลูกหนี้โดยไม่มีเหตุอันสมควร เช่น

- การติดต่อด้วยโทรศัพท์หลายครั้งโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือทำให้
โทรศัพท์ดังอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ลูกหนี้หรือบุคคลอื่นเกิดความรำคาญ
- การติดต่อด้วยโทรศัพท์กับลูกหนี้หรือบุคคลอื่นโดยไม่เปิดเผยชื่อ

3.6) ไม่ใช้ภาษาหยาบคาย ข่มขู่ คุกคามหรือสื่อให้เห็นถึงผลกระทบที่มีลักษณะเป็น
การข่มขู่ลูกหนี้หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับลูกหนี้ หรือทำให้ลูกหนี้สำคัญผิดว่าลูกหนี้ได้กระทำความผิด
กฎหมายหรือผิดศีลธรรมอันดีงาม

4) การเก็บรักษาความลับของลูกหนี้

ให้ผู้ประกอบธุรกิจและผู้ให้บริการเรียกเก็บหนี้ ใช้ความระมัดระวังเชิงผู้ประกอบวิชาชีพในการเก็บรักษาความลับของลูกหนี้ และไม่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับหนี้ของลูกหนี้ระหว่างการติดต่อกับบุคคลอื่น เว้นแต่ได้รับการยินยอมจากลูกหนี้ เช่น

4.1) ไม่เปิดเผยข้อความ หรือสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นว่ามีหนี้สิน ซึ่งมีเจตนาให้เข้าถึงได้เป็นการทั่วไปและทำให้ลูกหนี้เกิดความอับอาย เช่น การใช้ประโยชน์บัตรหรือโทรสาร ทั้งนี้ ในการติดต่อด้วยจดหมาย บริเวณด้านนอกของจดหมายไม่ควรระบุข้อความหรือสัญลักษณ์อื่นใดอันแสดงให้เห็นว่ามีหนี้สิน นอกเหนือจากที่อยู่และชื่อของผู้เรียกเก็บหนี้

4.2) ในการติดต่อกับนายจ้างของลูกหนี้ ให้ติดต่อภายในความถี่ที่เหมาะสมเพื่อยืนยันการจ้างงานหรือที่อยู่ของลูกหนี้เท่านั้น และต้องไม่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับหนี้สินของลูกหนี้ กล่าวคือ สอบถามได้เฉพาะว่าลูกหนี้เป็นพนักงานอยู่หรือไม่เท่านั้น

4.3) ในการติดต่อกับบุคคลในครอบครัวของลูกหนี้ ให้ติดต่อภายในความถี่และสถานที่ที่เหมาะสม และต้องไม่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับหนี้สินของลูกหนี้เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากลูกหนี้หรือสามารถกระทำได้ตามกฎหมาย

4.4) ไม่ควรติดต่อบุคคลอื่นเพื่อติดตามทวงถามหนี้ นอกเหนือจากบุคคลที่กล่าวไว้ตามข้อ 4.2) และ 4.3) เว้นแต่เป็นการติดต่อเพื่อสอบถามที่อยู่ของลูกหนี้หรือได้รับคำยินยอมจากลูกหนี้

5) การรับเงินจากลูกหนี้

ให้ผู้ประกอบธุรกิจและผู้ให้บริการเรียกเก็บหนี้มีระบบและหลักฐานการรับเงินจากลูกหนี้ที่เหมาะสมและมีผลในทางกฎหมาย

2.1.3.2 การว่าจ้างผู้ให้บริการเรียกเก็บหนี้เรียกเก็บหนี้แทน

1) การว่าจ้างผู้ให้บริการเรียกเก็บหนี้

1.1) ในการใช้บริการผู้ให้บริการเรียกเก็บหนี้ ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องรับผิดชอบต่อลูกหนี้และบุคคลภายนอกเสมือนผู้ประกอบธุรกิจเป็นผู้ดำเนินการเอง และต้องจัดให้มีการทำสัญญาว่าจ้างเป็นลายลักษณ์อักษร รวมทั้งดูแลการปฏิบัติงานของผู้ให้บริการเรียกเก็บหนี้ให้มีมาตรฐานเช่นเดียวกับที่ผู้ประกอบธุรกิจดำเนินการเอง

1.2) ผู้ประกอบธุรกิจควรต้องแจ้งให้ลูกหนี้ทราบ ตั้งแต่ในเวลาที่ขอกู้เงินว่าจะใช้บริการบุคคลอื่นในการติดตามทวงถามหนี้ รวมถึงระบุค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการดำเนินการดังกล่าว

2) ในการคัดเลือกผู้ให้บริการเรียกเก็บหนี้

ในการพิจารณาคัดเลือกผู้ให้บริการเรียกเก็บหนี้ ให้ผู้ประกอบการธุรกิจพิจารณาเลือกผู้ให้บริการเรียกเก็บหนี้ที่มีลักษณะการจัดตั้งแบบบริษัทหรือห้างหุ้นส่วน และพิจารณาถึงประวัติของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วน รวมถึงผู้ถือหุ้นหรือหุ้นส่วน และผู้จัดการ สถานะทางการเงิน ระบบการกำกับดูแลการปฏิบัติงานของพนักงาน ระบบการเก็บรักษาความลับของลูกค้านี้ และการเยี่ยมชมที่ทำการของผู้ให้บริการเรียกเก็บหนี้ เป็นต้น รวมทั้งจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานของผู้ให้บริการว่าผู้ให้บริการเรียกเก็บหนี้ ได้มีการดำเนินการตามแนวปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้ที่ ธปท. กำหนด เพื่อใช้เป็นปัจจัยในการพิจารณาต่อสัญญาการจ้างบริการของผู้ให้บริการเรียกเก็บหนี้ ทั้งนี้ ให้ผู้ประกอบการธุรกิจจัดให้มีการติดตามดูแลผลการดำเนินงานของผู้ให้บริการเรียกเก็บหนี้ อย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ

3) การให้ข้อมูลกับลูกหนี้

ในขั้นตอนติดตามทวงถามหนี้ ให้ผู้ประกอบการธุรกิจหรือผู้ให้บริการเรียกเก็บหนี้ แจ้งให้ลูกหนี้ทราบล่วงหน้า ถึงการมอบหมายให้ผู้ให้บริการเรียกเก็บหนี้เป็นผู้ดำเนินการแทนและต้องจัดส่งเอกสารยืนยันยอดหนี้ให้กับลูกหนี้ ที่มีรายละเอียดอย่างน้อยดังนี้

- 3.1) จำนวนเงินและระยะเวลาค้างชำระ
- 3.2) หมายเลขโทรศัพท์เพื่อใช้ในการติดต่อที่เกี่ยวข้องกับการชำระหนี้
- 3.3) ค่าใช้จ่ายในการเรียกเก็บหนี้ (ถ้ามี)
- 3.4) สิทธิ วิธี และสถานที่ในการร้องเรียนของลูกหนี้
- 3.5) สิทธิของลูกหนี้ในการเลือกชำระหนี้กับผู้ประกอบธุรกิจรายใดรายหนึ่งก็ได้

ในกรณีที่ผู้ให้บริการเรียกเก็บหนี้ได้รับจ้างจากผู้ประกอบธุรกิจหลายรายให้เรียกเก็บหนี้จากลูกหนี้รายเดียวกัน (ถ้ามี)

2.1.3.3 การจัดระบบในการรับติดต่อและรับข้อร้องเรียนจากลูกหนี้

1) ให้ผู้ประกอบการธุรกิจมีนโยบาย ขั้นตอนในการรับและจัดการเรื่องร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับการติดตามทวงถามหนี้ของลูกหนี้ที่เหมาะสม ตลอดจนจัดให้มีการนำเสนอต่อผู้บริหารระดับสูงได้รับทราบเป็นระยะ

2) ให้ผู้ประกอบการธุรกิจจัดระบบในการที่ลูกหนี้จะสามารถติดต่อ และร้องเรียนได้อย่างเป็นกิจจะลักษณะ เพื่อรองรับประเด็นปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้

2.1.4 ระเบียบวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการติดตามหนี้ค้างชำระของธนาคารออมสิน

ธนาคารออมสินได้กำหนดระเบียบวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับหน้าที่ และความรับผิดชอบในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ตามนโยบายที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด เพื่อเป็นแนวทางแก่

พนักงานผู้ปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการติดตามแก้ไขหนี้ หรือปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ให้สามารถนำไปปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมาย

2.1.4.1 การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ของธนาคารออมสิน มีด้วยกัน 8 วิธี คือ

วิธีที่ 1 : ลดดอกเบี้ยส่วนที่ปรับ

สำหรับลูกหนี้ที่ยังมีความสามารถชำระหนี้ตามสัญญาเดิมแต่มีเงินงวดค้างชำระ ทำให้เกิดดอกเบี้ยผิวนัดชำระหนี้ ลูกหนี้สามารถชำระดอกเบี้ยส่วนที่ค้างได้ทั้งหมด

วิธีที่ 2 : การขยายเวลาชำระหนี้

สำหรับลูกหนี้ที่มีความสามารถชำระหนี้ลดลงกว่าเดิมแต่ไม่มากนัก สามารถส่งชำระดอกเบี้ยอัตราปกติที่เกิดขึ้นแต่ละเดือนและเงินต้นได้บางส่วน เมื่อคำนวณหนี้และจัดทำตารางชำระหนี้แล้วเห็นว่ายังสามารถผ่อนชำระหนี้ครบถ้วนได้

วิธีที่ 3 : ชำระดอกเบี้ยปกติ

สำหรับลูกหนี้ที่มีรายได้และความสามารถชำระหนี้ลดลงมาก สามารถชำระดอกเบี้ยปกติที่เกิดขึ้นแต่ละเดือน และมีความตั้งใจจริงในการส่งชำระหนี้ เมื่อคำนวณหนี้และจัดทำตารางชำระหนี้แล้วเห็นว่าสามารถผ่อนชำระหนี้ครบถ้วนได้

วิธีที่ 4 : ชำระดอกเบี้ยปกติบางส่วน

สำหรับลูกหนี้ที่มีความสามารถชำระหนี้ลดลงอย่างมาก คงเหลือเงินชำระดอกเบี้ยปกติบางส่วนไม่น้อยกว่า 50% ของแต่ละเดือน และลูกหนี้ยังมีความตั้งใจในการส่งชำระหนี้ เมื่อคำนวณหนี้และจัดทำตารางชำระหนี้แล้ว เห็นว่ายังสามารถผ่อนชำระหนี้ครบถ้วนได้

วิธีที่ 5 : เปลี่ยนเงินกู้เบิกเกินบัญชีเป็นเงินกู้ระยะยาว

สำหรับลูกหนี้กู้เงินเบิกเกินบัญชีที่เกินวงเงิน และไม่สะดวกบัญชี ให้แจ้งลูกหนี้มาลดยอดหนี้ลงในวงเงิน หรือแปลงหนี้เป็นเงินกู้ระยะยาว เพื่อไม่ให้ดอกเบี้ยทบเป็นต้นเงินมากขึ้น

วิธีที่ 6: ขายหลักประกันชำระหนี้

ใช้ในกรณีที่ลูกหนี้มีหลักประกันและหลักประกันนั้นมีผู้สนใจจะซื้อ ก็อนุญาตให้ลูกหนี้ไถ่ถอนหลักประกัน เพื่อนำหลักประกันไปขายและอาจชำระหนี้ได้ทั้งหมดหรือบางส่วน ถ้าหากชำระหนี้ได้บางส่วน ก็จะช่วยลดภาระดอกเบี้ยที่เกิดขึ้น

วิธีที่ 7: การเปลี่ยนตัวลูกหนี้

ใช้ในกรณีที่ลูกหนี้มีรายได้และความสามารถลดลงอย่างมาก จนไม่มีรายได้เพียงพอชำระหนี้ให้เสร็จสิ้นได้เลย แม้ลูกหนี้จะยังมีความตั้งใจจริงในการส่งชำระหนี้ก็ตาม สามารถหาบุคคลอื่นเข้ามารับภาระหนี้แทนได้

วิธีที่ 8 : การเรียกชำระหนี้กรณีลูกหนี้เสียชีวิต

หากวิธีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ทั้ง 8 วิธีไม่สามารถแก้ไขหนี้ได้ และมีวิธีการแก้ไขหนี้โดยวิธีอื่นนอกเหนือจากนี้ สามารถนำเสนอเรื่องส่วนกลางเพื่อพิจารณาได้

2.1.4.2 การแบ่งกลุ่มลูกหนี้ของธนาคารออมสิน

ตามเกณฑ์การกันสำรองของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งมีผลทำให้ ลูกหนี้ที่เป็น NPLs จะต้องมีการกันสำรอง 100% (ตารางที่ 2.1)

ตารางที่ 2.1 เกณฑ์การจัดชั้นหนี้และการกันสำรองของธนาคารแห่งประเทศไทย

การจัดชั้น	ระยะเวลาค้างชำระเงินต้น หรือดอกเบี้ย	การกันสำรอง
1. ลูกหนี้ปกติ	ตั้งแต่กู้ – ไม่เกิน 1 เดือน	1%
2. ลูกหนี้จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษ	เกิน 1 เดือน แต่ไม่เกิน 3 เดือน	2%
3. ลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน	เกิน 3 เดือน แต่ไม่เกิน 6 เดือน	100%
4. ลูกหนี้จัดชั้นสงสัย	เกิน 6 เดือน แต่ไม่เกิน 12 เดือน	100%
5. ลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ	เกิน 12 เดือนขึ้นไป	100%
6. ลูกหนี้จัดชั้นสูญ	ไม่กำหนด	ตัดออกจากบัญชี

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย (2551)

ธนาคารออมสินจึงแบ่งกลุ่มลูกหนี้ค้างชำระ ให้สอดคล้องกับเกณฑ์การจัดชั้นหนี้และการกันสำรองของธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อใช้ในการกำหนดแนวทางการติดตามแก้ไขหนี้ และปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มลูกหนี้ได้ 6 กลุ่มตามจำนวนเงินงวดที่ค้างชำระ คือ

- 1) กลุ่มลูกหนี้ปกติ (ค้างไม่เกิน 1 เดือน)
- 2) กลุ่มลูกหนี้กล่าวถึงเป็นพิเศษ (ค้างเกิน 1 – 3 เดือน)
- 3) กลุ่มลูกหนี้ต่ำกว่ามาตรฐาน (ค้างเกิน 3 – 6 เดือน)
- 4) กลุ่มลูกหนี้สงสัย (ค้างเกิน 6 – 12 เดือน)
- 5) กลุ่มลูกหนี้สงสัยจะสูญ (ค้างเกิน 12 – 24 เดือน)
- 6) กลุ่มลูกหนี้สงสัยจะสูญ (ค้างเกิน 24 เดือน)

ตามเกณฑ์การแบ่งกลุ่มลูกหนี้ดังกล่าว แม้จะเป็นประโยชน์ต่อธนาคารด้านการบริหาร เนื่องจากธนาคารสามารถทราบสัดส่วนของการกันสำรองเงินทุนจากกลุ่มลูกหนี้ได้ทันที แต่การแบ่งกลุ่มลูกหนี้ตามจำนวนเงินงวดที่ค้างยังไม่สามารถระบุความรุนแรงของปัญหาในเชิงคุณภาพที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการจ่ายชำระหนี้ของลูกหนี้ได้ ซึ่งจะสามารถนำเป็นข้อมูลในการ

หาวิธีการแก้ไขปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่เหมาะสมกับกลุ่มลูกหนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกิเกิดขึ้นแล้วนำข้อมูลที่ได้ไปใช้กำหนดกลุ่มลูกหนี้ว่าเป็นลูกหนี้ที่สามารถปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้ หรือลูกหนี้ที่ไม่สามารถปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้ เช่น ลูกหนี้ที่ยังดำเนินกิจการอยู่ แต่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไขเดิมและมีเจตนาจะส่งชำระหนี้ยู่ให้จัดอยู่ในกลุ่มลูกหนี้ที่สามารถปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้ หรือ ลูกหนี้ที่หยุดดำเนินกิจการแล้ว ไม่มีรายได้เพียงพอที่จะส่งชำระหนี้ตามเงื่อนไขเดิมได้ หรือลูกหนี้ที่มีรายได้แต่เจตนาจะไม่ชำระหนี้ ให้จัดอยู่ในกลุ่มลูกหนี้ที่ไม่สามารถปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้ เป็นต้น ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้โดยมุ่งเน้นไปที่ปัจจัยการเกิดขึ้นค้างชำระและวิธีการติดตามหนี้ เพื่อจะได้นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าออมสินในการพัฒนาปรับปรุงวิธีการติดตามแก้ไขหนี้ตามประเภทกลุ่มลูกหนี้ที่เหมาะสม ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการแก้ไขหนี้มิให้หนี้ที่ได้รับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้แล้วกลับมาเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้อีกครั้ง

2.1.4.3 ขั้นตอนในการติดตามหนี้ของธนาคารออมสิน

ธนาคารออมสินได้กำหนดวิธีในการติดตามหนี้ แยกตามกลุ่มลูกหนี้ ดังนี้ :-

- **หนี้ปกติ :** ออกเยี่ยมพบปะลูกหนี้เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดี ติดตามการชำระหนี้ทุกสิ้นเดือน กรณี พบว่ายังไม่มาติดต่อเช่นที่เคย ให้โทรศัพท์ทวงถามทันที เพื่อทราบปัญหา สาเหตุ ซึ่งจะช่วยให้แก้ไขปัญหาค่าได้ทันเหตุการณ์
- **หนี้ค้างชำระ 1-2 งวด :** ให้ทำการติดต่อลูกหนี้ทุกช่องทางเพื่อทราบปัญหาและสาเหตุ, ตั้งแ้มีลูกหนี้ค้างชำระเพื่อบันทึกการติดตาม และหาทางพบลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันเพื่อเจรจาประนอมหนี้
- **หนี้ค้างชำระ 3 งวดขึ้นไป :** จัดทำหนังสือเตือนลงทะเบียนตอบรับครั้งที่ 1 และ 2 ตามลำดับ , หาทางเจรจาประนอมหนี้ตามระเบียบคำสั่งของธนาคารให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน

กรณีที่ไม่สามารถติดตามหนี้เพื่อแก้ไขหนี้ได้ จึงนำเสนอเรื่องต่อผู้มีอำนาจเพื่อขออนุมัติการบังคับชำระหนี้ลูกหนี้ที่ค้างชำระได้

ซึ่งการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการติดตามหนี้เพื่อแก้ไขปรับปรุงโครงสร้างหนี้ นั้น จะต้องมีการจัดทำแผนการปฏิบัติงานและมีเอกสารที่เกี่ยวข้องในแต่ละขั้นตอน เช่น การจัดทำรายงานการวิเคราะห์ลูกหนี้ เพื่อระบุถึงสาเหตุของหนี้ที่มีปัญหา และเหตุผลที่มีการจ่ายชำระหนี้ไม่ได้หรือล่าช้ากว่าเงื่อนไขที่กำหนดไว้ นอกจากนี้สาเหตุหรือปัจจัยที่ระบุไว้ จะทำให้ทราบความรุนแรงของปัญหา ซึ่งจะทำการคาดการณ์เกี่ยวกับการชำระหนี้คืนในอนาคตว่าลูกหนี้จะสามารถปฏิบัติได้ตามเงื่อนไขที่มีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้หรือไม่ โดยจะต้องมีเอกสารหลักฐานประกอบในการ

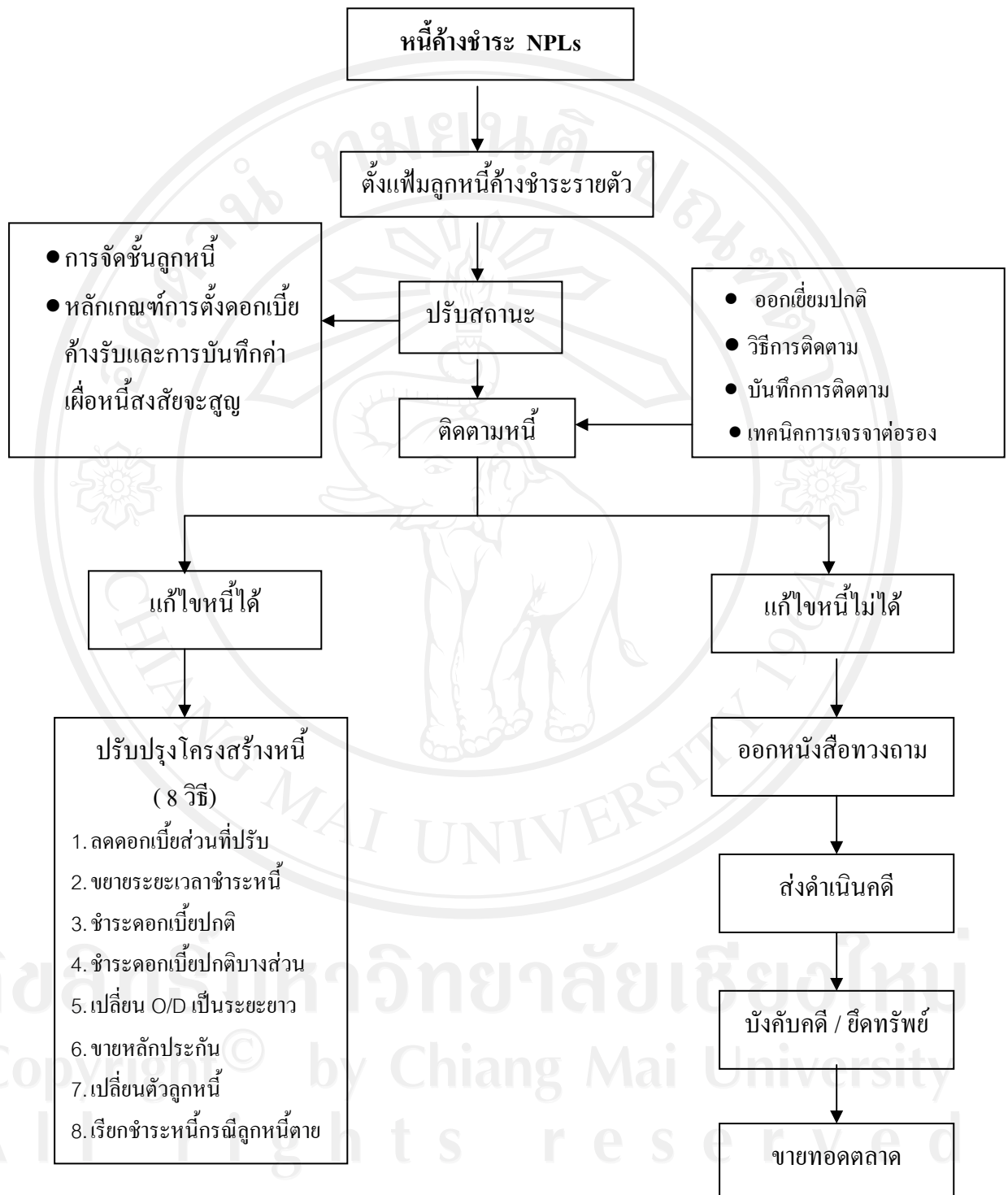

พิจารณาเกี่ยวกับรายได้ การเปลี่ยนแปลงข้อมูลเดิม หรือการประเมินมูลค่าหลักประกันใหม่ เพื่อใช้สรุปผลการพิจารณา และนำเสนอคณะกรรมการที่มีอำนาจอนุมัติในการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้ ต่อไป

2.1.4.4 หลักการของการแก้ไขหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

- 1) การแก้ไขหนี้ที่ค้ำประกัน ต้องช่วยให้ลูกหนี้สามารถกลับมาประกอบธุรกิจได้เหมือนเดิม และลูกหนี้กลับมาเป็นลูกค้ำที่ดีของธนาคารในระยะยาว
- 2) การแก้ไขหนี้ที่ค้ำประกัน ต้องมีต้นทุนต่ำที่สุด ซึ่งต้องรีบแก้ไขตั้งแต่ระยะแรก เพราะหนี้เสียในระยะแรกนี้จะมีต้นทุนในการแก้ไขต่ำที่สุด
- 3) การแก้ไขหนี้ที่ค้ำประกัน ต้องส่งผลดีต่อธนาคาร หรือต้องไม่แย่ลงไปกว่าเดิม
- 4) งานด้านการแก้ไขหนี้ควรได้รับความสำคัญเท่ากับงานปล่อยสินเชื่อของธนาคาร
- 5) ข้อยุติในการแก้ไขหนี้นั้น ควรเป็นสิ่งที่ลูกหนี้สามารถปฏิบัติได้
- 6) ข้อยุติในการแก้ไขหนี้นั้น เกิดประโยชน์กับทั้งธนาคารและลูกหนี้

รูปที่ 2.3 ขั้นตอนการปฏิบัติงานด้านติดตามหนี้ของธนาคารออมสิน

ที่มา : คู่มือการติดตามและแก้ไขหนี้ ธนาคารออมสิน (2550)

2.1.5 ระบบการบริหารเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Value Management : EVM)

กระทรวงการคลังได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานในการนำระบบ EVM มาใช้โดยรัฐวิสาหกิจต้องนำเสนอให้คณะกรรมการรัฐวิสาหกิจอนุมัติหลักการให้นำระบบ EVM มาใช้ในการบริหารจัดการองค์กร เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่เงินที่ลงทุนไปในอัตราที่เหมาะสม และสามารถถ่ายทอดความเข้าใจ และเป้าหมายลงสู่ส่วนต่าง ๆ ขององค์กรเพื่อให้แต่ละหน่วยงานและพนักงานทุกคนมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนร่วมกัน ซึ่งสามารถดำเนินการได้โดยการนำปัจจัยสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินธุรกิจมาวิเคราะห์ และกำหนดเป็นแผนธุรกิจขององค์กรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรที่มีอยู่โดยการตัดสินใจในการลงทุนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.1.5.1 การนำระบบการบริหารจัดการเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Value Management : EVM) มาประยุกต์ใช้ในรัฐวิสาหกิจ

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ ได้นำระบบการบริหารจัดการเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ (EVM) มาให้ใช้ในการบริหารจัดการของรัฐวิสาหกิจ เพื่อให้รัฐวิสาหกิจสามารถเข้าใจในผลงานการสร้างมูลค่าของรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานต่าง ๆ ผ่านการวัดค่า กำไรทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Profit : EP) และตัวชี้วัดผลัดกันมูลค่าอื่น ๆ ในระดับองค์กร และระดับศูนย์ EVM และมีการฝึกอบรมให้พนักงานและผู้บริหารมีความเข้าใจในหลักการของการสร้างมูลค่าให้กับผู้ถือหุ้นแล้ว รัฐวิสาหกิจควรนำหลักการของ EVM มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการองค์กรของรัฐวิสาหกิจ ทั้งนี้ เพื่อช่วยในการระบุวิธีและพัฒนาแผนการเพิ่มค่า Economic Profit รวมถึงมีการกำกับดูแลการเพิ่มขึ้น หรือลดลงของค่า Economic Profit อยู่สม่ำเสมอ และมีการสร้างแรงจูงใจให้ผู้บริหารและพนักงานของรัฐวิสาหกิจ มีความมุ่งมั่นที่จะสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กรอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2.1.5.2 แนวคิดในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Value Added : EVA)

แนวคิดในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Value Added : EVA) เป็นมาตรวัดที่สามารถบ่งชี้ผลงานขององค์กรที่ได้รับการยอมรับ และถูกพัฒนาให้เป็นเครื่องมือทางธุรกิจ เพื่อใช้บริหารจัดการกำไรทางเศรษฐศาสตร์เครื่องมือหนึ่ง ซึ่งบริษัทที่ปรึกษาทางธุรกิจ Stem Stewart Co. เป็นผู้คิดค้นการวัดผลการดำเนินงาน โดยใช้การคำนวณมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจ เมื่อปี ค.ศ. 1989 โดยมีการพัฒนามาจากแนวคิดของกำไรทางเศรษฐศาสตร์ หรือกำไรส่วนที่เหลือ (Residual Income) ซึ่งคำนวณได้จากกำไรจากการดำเนินงานหักด้วยต้นทุนของเงินทุน เพื่อให้สะท้อนถึงผลส่วนเพิ่มขององค์กรอย่างแท้จริง

EVA หรือ Economic Value Added คือแนวคิดในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐศาสตร์ขององค์กร โดยมุ่งเน้นไปที่การเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์และเงินทุนให้เกิดประโยชน์สูงสุดภายใต้การพิจารณาถึงต้นทุนค่าเสียโอกาสที่เกิดขึ้น โดยที่

$$EVA = \text{Net Operating Profit After Tax (NOPAT)} - \text{Capital Charge}$$

EVA ทำให้ผู้บริหารสามารถทราบได้ว่าองค์กรมีการสร้างมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้น ณ ตรงจุดใด และสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการปรับปรุงระบบการวางแผนธุรกิจ ระบบการจัดสรรทรัพยากร ระบบการตัดสินใจลงทุนในการประเมินค่าโครงการและการตั้งงบประมาณเงินทุน รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างผลตอบแทนที่จูงใจผู้บริหารและพนักงานให้สร้างผลงาน EVA อย่างต่อเนื่อง

EVA ขององค์กรสามารถลดลงได้ในกรณีที่ NOPAT ของกิจการเพิ่มขึ้นน้อยกว่าต้นทุนเงินทุน (Capital Charge) ของกิจการที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น มูลค่าขององค์กรจะเพิ่มขึ้นเมื่อ EVA ของกิจการเพิ่มขึ้น เพราะแนวคิด EVA ได้คำนวณต้นทุนทั้งหมดที่เกิดขึ้น รวมถึงต้นทุนค่าเสียโอกาสไว้แล้ว แต่การคำนวณกำไรสุทธิในทางบัญชีโดยทั่วไปไม่ได้คิดรวมต้นทุนค่าเสียโอกาสไว้ด้วย ดังนั้น การที่องค์กรหนึ่ง ๆ มีกำไรเพิ่มขึ้นแต่อาจมีมูลค่ากิจการที่ลดลงได้ กรณีที่กิจการมีต้นทุนเงินทุนที่สูงกว่ากำไรสุทธิที่ได้รับ

บทสรุป:

- 1) องค์กรที่มีผลกำไรสุทธิเพิ่มขึ้น อาจมีผล EVA ที่ต่ำลงได้ ถ้าผลกำไรที่เพิ่มขึ้นน้อยกว่าการเพิ่มขึ้นของต้นทุนเงินทุน (Capital Charge)
- 2) ผลกำไรหรือขาดทุนในทางบัญชีอาจมากกว่าหรือน้อยกว่าผลกำไรหรือขาดทุนในเชิงเศรษฐศาสตร์ ขึ้นอยู่กับรายการปรับปรุงงบการเงินจากมาตรฐานทางบัญชีให้เป็นงบการเงินทางเศรษฐศาสตร์
- 3) อัตราผลตอบแทนขั้นต่ำที่ต้องการจากการลงทุนจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกับความเสี่ยงในการลงทุนตามหลัก High Risk High Return

2.1.5.3 การคำนวณค่า EP ของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

การประยุกต์ใช้หลักการ EVM ในการบริหารจัดการสถาบันการเงินหรือธุรกิจการเงินเฉพาะนั้น ในหลักการโดยรวมแล้วจะเหมือนกับธุรกิจอื่นทั่วไป คือ จะเน้นที่การสร้างมูลค่าเพิ่มสูงสุดให้แก่องค์กรเช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ดีในเรื่องของการคำนวณค่า NOPAT Capital และค่า EP ของธุรกิจธนาคารนั้น อาจมีแนวคิดที่แตกต่างไปบ้างจากแนวทางการคำนวณค่า EP สำหรับธุรกิจอื่น ๆ เนื่องจาก

ธนาคารจะมีเรื่องของความเสี่ยงและการใช้เงินทุนที่ต่างจากธุรกิจประเภทอื่น ดังนั้น จึงมีแนวทางการคำนวณค่า NOPAT และ Capital สำหรับธุรกิจสถาบันการเงิน ดังนี้

การคำนวณ NOPAT

การคำนวณค่า NOPAT สำหรับสถาบันการเงินนั้นยังจะยึดตามแนวทางการคำนวณตามปกติและรายการปรับปรุงของ สคร. แต่รายการปรับปรุงทั้งในส่วนของ NOPAT และ Capital บางรายการนั้นไม่จำเป็นจะต้องนำมาใช้กับสถาบันการเงิน โดยรายการที่ไม่ต้องทำการปรับปรุงมีดังนี้

1) ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ย

ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยสำหรับสถาบันการเงินนั้น เปรียบเสมือนกับต้นทุนของสินค้าขายหรือการให้บริการในธุรกิจอื่น ๆ และไม่ถือเป็นส่วนของค่าใช้จ่ายทางการเงิน ดังนั้น จึงไม่ต้องทำการปรับปรุงค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยออกจาก NOPAT และถือว่าดอกเบี้ยจ่ายเป็นส่วนหนึ่งของค่าใช้จ่ายตามปกติ ทั้งนี้ ดอกเบี้ยของหนี้สินที่ใช้เป็นเงินกองทุนของธนาคาร (ถ้ามี) เช่น Subordinated Debt หรือ Hybrid Bond นั้นจะยังคงถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายทางการเงินและต้องทำการปรับปรุงออกจากการคำนวณ NOPAT

2) หนี้สินระยะสั้นและหนี้สินระยะยาวที่ไม่มีดอกเบี้ย

ในธุรกิจธนาคารนั้นรายการหนี้สินระยะสั้นและระยะยาวทั้งที่มีและไม่มีดอกเบี้ยไม่ถือเป็นส่วนหนึ่งของเงินทุนหรือเงินกองทุนของธนาคาร ซึ่งเงินฝากหรือเงินที่สถาบันการเงินกู้มาจากตลาดเงินเพื่อใช้ในการดำเนินงานนั้นจะไม่ถือเป็นเงินทุน ดังนั้น จึงไม่ต้องทำการปรับปรุงรายการนี้แต่อย่างใด

3) สำรองหนี้สงสัยจะสูญ (Provisions)

แนวทางการปรับปรุงโดยปกติสำหรับธุรกิจอื่น ๆ โดยทั่วไปนั้น จะให้รัฐวิสาหกิจปรับปรุงโดยการนำหนี้สูญตัดบัญชี (Write-off) มาใช้แทน Provision เนื่องจากถือว่าเป็นรายการที่ยังไม่เกิดขึ้นจริง แต่สำหรับธุรกิจธนาคารนั้น สำรองหนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญนั้นถือเป็นตัวแปรที่สำคัญที่เกิดขึ้นเป็นปกติสำหรับธุรกิจธนาคาร ซึ่งโดยปกติแล้วจะต้องมีวิธีการคิด วางแผน และมีกลไกในการบริหารจัดการอย่างชัดเจน ดังนั้นจึงควรนำ Provision ที่ตั้งตามเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย มาใช้ได้โดยไม่ควรนำหนี้สูญตัดบัญชีมาใช้แทน นอกจากนี้การใช้ Provision ตามเกณฑ์ในการคำนวณค่า NOPAT นั้นทำให้ค่า NOPAT เป็นไปในทิศทางเดียวกับ Risk Adjusted Return ในการคิด RAROC (Risk adjusted return on Capital) ซึ่งใช้ Expected Loss (ซึ่งมีแนวทางเดียวกับ Provision ตามเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย) ดังนั้น จึงควรนำ Provision ตามเกณฑ์มาใช้ได้โดยไม่จำเป็นต้องมีการปรับปรุงตามรายการนี้

ทั้งนี้ สถาบันการเงินบางแห่งอาจมีการตั้งหนี้สงสัยจะสูญมากกว่าหรือน้อยกว่าเกณฑ์ที่จะต้องตั้งในแต่ละงวดเนื่องจากหลาย ๆ สถาบันการเงินอาจมีสำรองส่วนเกินอยู่แล้วและสามารถนำมาใช้ได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งส่งผลให้การตั้งค่าใช้จ่ายหนี้สงสัยจะสูญในแต่ละงวดนั้น อาจไม่ได้ทำตามเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยถ้ามีสำรองพอเพียงอยู่แล้วอาจไม่ต้องเพิ่ม ในทางกลับกันอาจจะต้องตั้งมากกว่าเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อให้ธนาคารมีความมั่นคงเพิ่มขึ้นสำหรับบางงวด ซึ่งในกรณีที่ทางสถาบันการเงินตั้งหนี้สงสัยจะสูญตามจริง โดยไม่ได้ยึดตามเกณฑ์ของ ธปท. จะต้องใช้เฉพาะ Provision ที่คำนวณตามเกณฑ์ในการคำนวณค่า NOPAT เท่านั้น เพื่อป้องกันมิให้ผู้บริหารเพิ่มค่า EP ในระยะสั้น โดยการไม่ตั้งสำรองเพิ่มเติมในงวดนั้น ๆ และไปใช้สำรองส่วนเกินแทน ซึ่งจะส่งผลต่อสถาบันการเงินในระยะยาว หรือการที่ค่า EP ลดลงเนื่องจากตั้งสำรองมากกว่าเกณฑ์

4) กำไร/ขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยน

สำหรับสถาบันการเงินนั้น กำไร/ขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยนถือเป็นการดำเนินงานตามธุรกิจหลักของธนาคาร ซึ่งอาจสืบเนื่องมาจากการมีสถานะ (Position) ในเงินสกุลต่าง ๆ ที่ธนาคารเลือกที่จะต้องมีไว้ในการทำงานและการทำธุรกิจ ดังนั้น จึงถือว่ากำไรหรือขาดทุนในส่วนนี้เป็นผลจากการดำเนินงานตามปกติ และคิดเป็นส่วนหนึ่งของ NOPAT และไม่ต้องทำการปรับปรุงใด ๆ

การคำนวณเงินทุน (Capital)

เงินทุนสำหรับธุรกิจสถาบันการเงินนั้น มีความแตกต่างจากธุรกิจทั่วไปทั้งในแง่ของแหล่งที่มาและการใช้ไปของเงินทุนในการดำเนินงาน ในธุรกิจทั่วไป เงินทุนส่วนใหญ่นำไปใช้ลงทุนในโรงงาน อาคาร หรือเครื่องจักรเพื่อผลิตสินค้า หรือให้บริการแก่ลูกค้า แต่สำหรับธนาคารนั้น เงินทุนจะเป็นส่วนที่ธนาคารสำรองไว้เพื่อหนี้สูญ เช่น ในกรณีที่ลูกค้าของธนาคารไม่สามารถชำระหนี้คืนตามกำหนดได้ (Unexpected loss) ส่วนเงินฝากของลูกค้าหรือหนี้สินระยะสั้นหรือหนี้สินระยะยาวอื่น ๆ ที่ธนาคารมีอยู่ที่ถูกใช้เพื่อการปล่อยสินเชื่อหรือดำเนินการอื่น ๆ ก็เป็นส่วนหนึ่งของสินทรัพย์หมุนเวียนสุทธิ ซึ่งไม่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของเงินทุนของธนาคารที่ใช้สำรองสำหรับหนี้สูญ

ดังนั้น เงินฝากหรือหนี้สิน โดยทั่วไปของธนาคาร จะไม่ถือเป็นส่วนหนึ่งของเงินทุนของธนาคารในการคำนวณเงินทุนและถูกนำมาคิดเป็นต้นทุนเงินทุน (Capital Charge) แต่เงินฝากหรือหนี้สินในส่วนนี้จะนำไปคิดเป็นต้นทุนของเงิน (Cost of Fund) เช่น ดอกเบี้ยจ่ายแก่เงินฝาก เมื่อธนาคารนำเงินนี้ไปปล่อยสินเชื่อหรือดำเนินการใด ๆ เงินทุนของธนาคารที่นำมาคำนวณค่า EP หรือตัวชี้วัดอื่น ๆ นั้นจะถูกคิดจากเฉพาะส่วนที่ธนาคารจะต้องเก็บสำรองไว้เพื่อรองรับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานของธนาคารในปัจจุบันและอนาคต เพื่อสร้างความมั่นใจได้ว่าธนาคาร

มีเงินทุนที่เพียงพอสำหรับเหตุการณ์ที่ไม่ได้คาดคิดไว้ก่อน (Unexpected) (เช่น ในช่วงที่เศรษฐกิจไม่ดี หรือมีหนี้สินที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น (NPLs)) และสามารถดำเนินธุรกิจได้ต่อไป หรือที่รู้จักกันว่า “เงินกองทุน” นั้นเอง

ตามหลักเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย ที่อ้างอิงจากเกณฑ์มาตรฐานสากลตามหลัก Basel II นั้น เงินทุนของธนาคารจะต้องมีไว้เพื่อรองรับความเสี่ยงหลัก 3 ด้านของธนาคาร คือ

- ความเสี่ยงด้านสินเชื่อ (Credit Risk)
- ความเสี่ยงด้านตลาด (Market Risk)
- ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (Operational Risk)

การคำนวณเงินทุนสำหรับรองรับความเสี่ยงที่ธนาคารต้องมีในขั้นต่ำในแต่ละด้านนั้น อาจมีความแตกต่างกันในแต่ละธนาคารขึ้นกับสภาพและความพร้อม และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง แต่โดยปกติทุกธนาคารจะมีการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงจากความเสี่ยงด้านต่าง ๆ ตามเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย กำหนดให้ธนาคารจะต้องมีเงินกองทุนไม่น้อยกว่า 8.5% ของสินทรัพย์เสี่ยง ที่ธนาคารมีอยู่ในขณะนั้น ทั้งนี้แต่ละธนาคารโดยปกติแล้วจะมีเงินทุนมากกว่าเงินกองทุนขั้นต่ำเพื่อความมั่นคงของธนาคาร แสดงโดยรูปที่ 2.4

รูปที่ 2.4 เงินทุนสำรองทั้งหมดของธนาคาร (Capital)

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (2551)

เพื่อให้ทุกธนาคารบริหารเงินที่มีอยู่จริงให้มีประสิทธิภาพ ทางสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) จึงแนะนำให้ทุกธนาคารใช้เงินสำรองทั้งหมดที่มีอยู่จริงในการคำนวณค่า EP โดยไม่แนะนำให้ใช้เฉพาะเงินกองทุนที่ต้องมีตามเกณฑ์ เพื่อส่งเสริมให้ธนาคารใช้เงินที่มีอยู่ให้คุ้มค่า และไม่มีเงินทุนมากเกินความจำเป็น

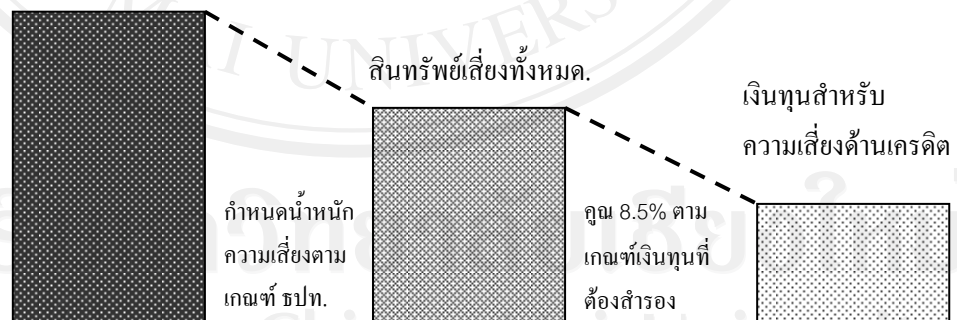
โดยปกติแล้วเงินกองทุนของธนาคารนั้น สามารถมีได้ทั้งที่เป็นส่วนของผู้ถือหุ้นและส่วน
ของหนี้สิน โดยทุกธนาคารจะต้องมีการคำนวณเงินทุนเพื่อการรายงานผลเป็นประจำอยู่แล้ว ดังนั้น
การคำนวณเงินทุนของธนาคารในเบื้องต้นโดยส่วนใหญ่แล้วจะไม่มี ความซับซ้อนเพิ่มเติมจากการ
คำนวณตามปกติ รัฐวิสาหกิจสามารถใช้เงินกองทุนที่มีการคำนวณอยู่แล้วมาเป็นฐานในการ
คำนวณเงินทุนได้ต่อไป

ทั้งนี้ เงินทุนในระดับองค์กรทั้งหมดนั้น จะต้องถูกกระจายลงไปยังศูนย์ EVM แต่ละศูนย์
ซึ่งแนวทางในการกระจายเงินทุนลงไปในนั้น สามารถทำได้จากการพิจารณาความเสี่ยงทั้ง 3 ด้านหลัก
ที่แต่ละศูนย์ EVM มีอยู่ และกระจายเงินทุนลงไปยังศูนย์นั้น ๆ ตามความต้องการเงินทุนเพื่อรองรับ
ความเสี่ยงทั้งหมดของศูนย์ EVM เช่น ศูนย์ EVM ด้านการปล่อยสินเชื่อให้ลูกค้าเอกชนรายใหญ่
(Corporate Loan) นั้น จะต้องมีเงินทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงด้านเครดิต ซึ่งจะคำนวณได้จากความ
เสี่ยงหรือสินทรัพย์เสี่ยงของลูกค้าแต่ละรายที่ธนาคารได้ปล่อยสินเชื่อไป (รูปที่ 2.5) เป็นต้น

การคำนวณความต้องการเงินทุนนั้น สามารถทำได้จากหลักเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย
หรือ Basel II ในเรื่องการดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำ ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธีการขึ้นกับความ
พร้อมของแต่ละสถาบันการเงิน เช่น วิธีการ Standardized Approach หรือ Internal Rating-based
Approach สำหรับความเสี่ยงด้านเครดิต เป็นต้น

รูปที่ 2.5 ตัวอย่างการปันส่วนความเสี่ยงด้านเครดิตในระดับศูนย์ EVM

ยอดเงินสินเชื่อและสินทรัพย์ทั้งหมด

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (2551)

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าถ้าทำการจัดสรรหรือกระจายเงินทุนลงไปยังศูนย์ EVM ด้วยวิธีการนี้แล้ว
เงินทุนทั้งหมดของธนาคารจะไม่ได้ถูกจัดสรรไปทั้งหมด โดยส่วนของเงินทุนสำรองส่วนเกินที่
ทางธนาคารมีนั้น จะไม่ได้ถูกจัดสรรลงไปและจะถูกเก็บไว้ที่ระดับองค์กรหรือศูนย์ EVM ที่ตั้ง
ขึ้นมาเพื่อเก็บสิ่งที่ไม่ได้จัดสรรลงไปโดยเฉพาะ เช่น Policy Center หรือศูนย์อื่น ๆ ซึ่งการที่ไม่ได้

กระจายเงินทุนลงไปทั้งหมดนี้ถือว่ามีความยุติธรรมต่อศูนย์ EVM เนื่องจากศูนย์ EVM จะรับผิดชอบเฉพาะเงินทุนในส่วนที่ตนเองมีความต้องการเท่านั้น และไม่ต้องรับภาระเงินทุนส่วนเกิน ซึ่งถือเป็นนโยบายในระดับธนาคาร

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อนันต์ บุญมหาชนากร (2540) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระสำหรับสินเชื่อกรุงไทยธนวิทย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยของการเกิดหนี้ค้างชำระสำหรับสินเชื่อกรุงไทยธนวิทย์ และแนวทางในการป้องกันการเกิดหนี้ค้างชำระ โดยเก็บตัวอย่างจากแฟ้มข้อมูลลูกค้าหนี้ค้างชำระ จำนวน 280 ตัวอย่าง และจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สินเชื่อหรือผู้รับผิดชอบด้านสินเชื่อของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) จำนวน 7 สาขาในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 40 คน ผลการศึกษาทางด้านผู้พบว่า ผู้กู้ที่มีหนี้ค้างชำระมากคือ ตั้งแต่ 5,000 บาทขึ้นไป เป็นผู้มีสถานภาพการสมรสหย่าและหม้าย มีอาชีพข้าราชการครูและข้าราชการอำเภอ มีรายได้มากกว่า 8,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป มีอายุงานตั้งแต่ 14 ปีขึ้นไป และเคยมีการโอนย้ายในรอบ 5 ปี ประมาณ 3 ครั้ง ซึ่งมีผลทำให้ขาดการวางแผนที่ดีทางด้านการเงิน นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้กู้ค่าประกันเป็นผู้มีรายได้อยู่ในระดับต่ำ ผลการศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับธนาคารที่ให้พบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการมีหนี้ค้างชำระคือ เจ้าหน้าที่ขาดการติดตามทวงถาม ขาดผู้รับผิดชอบในการแก้ไขและติดตามหนี้ ความไม่รัดกุมของหลักเกณฑ์และนโยบายในการให้สินเชื่อ

สุพรรณ ดวงจันทร์ (2541) ได้ศึกษาหนี้มีปัญหาของสินเชื่อกรุงไทยธนวิทย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของลูกค้าหนี้ที่มีปัญหาของสินเชื่อกรุงไทยธนวิทย์ รวมถึงการศึกษาหาสาเหตุที่ทำให้เกิดหนี้เสีย โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 211 ตัวอย่าง ที่เป็นลูกค้าหนี้สินเชื่อกรุงไทยธนวิทย์ ของธนาคารกรุงไทย จำกัด(มหาชน) สาขาฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาปัจจัยทางด้านรายได้ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ของกลุ่มสมรส อายุการทำงานของลูกหนี้ ที่มีผลต่อการเกิดหนี้เสียมากหรือน้อยพบว่าระดับรายได้ของลูกหนี้และคู่สมรส มีผลเชิงบวกกับมูลค่าหนี้เสีย อายุการทำงานของลูกหนี้ก็มีผลเชิงบวกกับมูลค่าหนี้เสียเช่นเดียวกัน ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้กู้มีความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้เสียในส่วนของตัวลูกหนี้ มาจากการที่ลูกหนี้มีพฤติกรรมในการใช้จ่ายเงินสุรุ่ยสุร่าย ฟุ่มเฟือยและอาจเกิดจากค่าใช้จ่ายที่ไม่คาดคิด ในส่วนของธนาคารนั้นพบว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้เสียเกิดจากเจ้าหน้าที่สินเชื่อขาดความรับผิดชอบในการพิจารณาการให้กู้ ขาดประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขาดการติดตามผลงาน

อนุรัตน์ วงษ์อ่อน (2543) ได้ศึกษารูปแบบและแนวทางในการพิจารณาสินเชื่อและติดตามหนี้ที่มีประสิทธิภาพ กรณีศึกษา : ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

ศึกษาหลักการ และวิธีการในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ ซึ่งจะไม่ทำให้เกิดปัญหาหนี้เสีย ควบคู่ไปกับการศึกษาแนวทางในการติดตามหนี้ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อลดปัญหาการเกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ในปัจจุบัน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจุบันธนาคารต้องกำหนดรูปแบบและแนวทางในการติดตามหนี้ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาหนี้เสียในอนาคต เนื่องจากลูกหนี้นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ ความผิดพลาดของผู้บริหารธนาคาร และสถานะเศรษฐกิจ ดังนั้น การพิจารณาอนุมัติสินเชื่อของธนาคารในปัจจุบัน จึงควรต้องคำนึงถึงคุณภาพของสินเชื่อเป็นสำคัญ หลังจากอนุมัติสินเชื่อไปแล้ว ธนาคารจะต้องมีการติดตามทบทวนวงเงินสินเชื่อ และบริหารสินเชื่อที่ได้รับอนุมัติ เพื่อให้ทราบถึงคุณภาพของสินเชื่อ สถานะลูกหนี้ การใช้สินเชื่อของลูกหนี้ว่าตรงตามวัตถุประสงค์เพียงใด ในการติดตามหนี้หลังจากอนุมัติให้สินเชื่อแล้ว จะต้องดูแลควบคุมการเรียกเก็บหนี้ให้เป็นระบบ เพื่อทราบถึงความเคลื่อนไหวในการชำระหนี้ตลอดเวลา ประกอบกับวางแผนทางการแก้ไขหนี้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นที่จะช่วยเหลือแก้ไขลูกหนี้ให้ดำเนินกิจการไปได้

อัญชุลี เรืองยุทธการณ (2543) ได้ศึกษาประสิทธิผลของมาตรการการปรับโครงสร้างหนี้ของบริษัทบริหารสินทรัพย์ กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด (กบส.) ผลการศึกษาจากพนักงานของ กบส. สำนักงานเชียงใหม่ ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ติดตามเรียกเก็บหนี้ตามนโยบายปรับโครงสร้างหนี้พบว่า การเกิดหนี้มีปัญหาของ กบส.ปัจจุบัน มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพิจารณาสินเชื่อผิดพลาดทำให้เกิดหนี้ปัญหามากที่สุด จากสาเหตุที่ลูกหนี้ปิดบังข้อมูลหรือให้ข้อมูลเท็จ และประสบการณ์ความรู้ของผู้พิจารณาสินเชื่อขาดความรอบคอบ ให้ความสำคัญต่อหลักประกันมากกว่าความสามารถในการชำระหนี้ สำหรับปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้มีปัญหาหลังจากการพิจารณาให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้คือ ขาดการควบคุมดูแลและติดตามที่ดี และแก้ไขปัญหานี้ค้างไม่ทันต่อเหตุการณ์ ทำให้เกิดหนี้มีปัญหา ผู้ศึกษายังให้ข้อเสนอแนะด้านการปฏิบัติงานภายในองค์กร ควรจะมีการแยกการบริหารหนี้ให้ชัดเจนและเป็นระบบ โดยจะจัดแบ่งเกรดลูกหนี้ A ถึง D (เกรด A = ดีที่สุด) ให้อยู่ในความดูแลของพนักงานที่มีหน้าที่ติดตามเรียกเก็บหนี้ เพราะเป็นหนี้ที่ยังสามารถเรียกเก็บได้ แต่หนี้เกรด E เป็นหนี้ที่ถูกดำเนินคดี ควรจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะเพื่อดูแล โดยผู้มีความรู้ความชำนาญงานด้านกฎหมายดีเพื่อให้ การปฏิบัติงานจะได้เกิดประสิทธิผลสูงสุด ส่วนข้อเสนอแนะด้านลูกหนี้ของ กบส. พบว่า พนักงานที่ติดตามเรียกเก็บหนี้ควรหาโอกาสออกเยี่ยมเยียนพบปะลูกหนี้ที่อยู่ในความดูแลของตนโดยสม่ำเสมอ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกหนี้ เพื่อให้เกิดความไว้วางใจในอันที่จะมีโอกาสได้ทราบปัญหาเฉพาะตัวของลูกหนี้แต่ละราย และสามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์เป็นข้อมูลในการแก้ไขหนี้ที่เกิดปัญหาเหล่านั้นได้

อุทัยวรรณ กาญจนนรินทร (2543) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการลดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาลำพูน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการลดหนี้ที่

ไม่ก่อให้เกิดรายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมีเพียง 4 ปัจจัยคือ อาชีพลูกหนี้ ภูมิลำเนาของลูกหนี้ ระยะเวลาในการผ่อนชำระหนี้ และอัตราส่วนระหว่างวงเงินกู้ต่อมูลค่าหลักทรัพย์ค้ำประกัน ลูกหนี้ที่แก้ไขหนี้ได้และไม่กลับมาเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ อีกเป็นผู้มีอาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ เนื่องจากเป็นอาชีพที่มั่นคง มีรายได้ประจำ เป็นลูกหนี้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดลำพูน และเชียงใหม่ เนื่องจากมีความรักในถิ่นฐานที่อยู่เดิม เป็นลูกหนี้ที่มีระยะเวลาการผ่อนชำระคืนเงินกู้สั้น คือไม่เกิน 15 ปี และมีอัตราส่วนระหว่างวงเงินกู้ต่อมูลค่าหลักทรัพย์ค้ำประกันในอัตราที่ต่ำ คือ วงเงินกู้ไม่เกินร้อยละ 60 ของมูลค่าหลักประกัน ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของผู้ศึกษา คือ พนักงานธนาคารต้องมีความรู้ความเข้าใจในวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ประเมินหนี้ โดยเลือกใช้มาตรการที่เหมาะสมกับลูกหนี้แต่ละราย เพื่อป้องกันการกลับมาเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ใหม่อีกครั้ง

เฉลิมศักดิ์ ชุ่มเชื้อ (2544) ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธุรกิจขนาดเล็ ของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงวิธีดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างหนี้สินเชื่อธุรกิจ ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารพาณิชย์ ประกอบด้วย การจัดทำประมาณการกระแสเงินสด การวิเคราะห์การเงิน และการให้ความร่วมมือของลูกหนี้ สำหรับอุปสรรคที่สำคัญ 3 ด้านคือ (1)ด้านลูกหนี้ที่เกิดจากลูกหนี้มีหนี้หลายแห่ง ลูกหนี้ให้ข้อมูลไม่ตรงตามข้อเท็จจริง และลูกหนี้ไม่มาชำระหนี้ตามข้อตกลงที่ระบุในสัญญาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ (2)ด้านพนักงานที่เกิดจากพนักงานมีภาระงานอื่น พนักงานไม่เข้าใจวิธีการบันทึกข้อมูล และบันทึกข้อมูลในคอมพิวเตอร์ไม่ครบถ้วนตามเงื่อนไข และ(3)ด้านการจัดการภายในธนาคารที่เกิดจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์มีความซับซ้อนยากต่อความเข้าใจของพนักงาน อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ไม่เพียงพอ และมีอุปสรรคในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

นพรัตน์ โพธิ์ทองคำ (2546) ได้ศึกษาถึง การกลับมาเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ใหม่อีกครั้ง กรณีศึกษา หน่วยแก้ไขหนี้บางพลี สายงานบริหารเครดิต บริษัท ธนาคารกสิกรไทย จำกัด(มหาชน) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ที่ได้รับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้แล้วกลับมาเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) อีกครั้ง และเพื่อเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุที่ทำให้หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ประเภทนิติบุคคล และบุคคลธรรมดา ของหน่วยแก้ไขหนี้บางพลีที่ได้รับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้แล้ว กลับมาเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) อีกครั้ง ที่สำคัญมี 3 ประการ คือ (1)สาเหตุจากปัจจัยภายใน เกิดจากตัวลูกหนี้ในด้านการเงิน การบริหาร (หมายรวมถึงคุณสมบัติส่วนตัวของลูกหนี้ หรือ Character) การผลิตและการตลาด ทั้งนี้ มีองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งคือเจตนาในการชำระหนี้ของลูกหนี้ (Ability to pay) ด้วยเช่นกัน (2) สาเหตุจากปัจจัย

ภายนอก ประกอบด้วยภาวะเศรษฐกิจ, นโยบายรัฐบาล และปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่สามารถควบคุมได้ และ(3)สาเหตุจากเจ้าหน้าที่ธนาคารผู้ปฏิบัติหน้าที่แก้ไขและปรับปรุงโครงสร้างหนี้ คือเจ้าหน้าที่ขาดการวิเคราะห์สาเหตุและปัญหา เจ้าหน้าที่ขาดการคิดการณ์ไกลและ เจ้าหน้าที่ขาดประสบการณ์

กุศล จันทร์แสงศรี (2548) ได้ศึกษาการวิเคราะห์การเกิดใหม่ของสินเชื่อด้วยคุณภาพ หลังจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารพาณิชย์ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดสินเชื่อด้วยคุณภาพขึ้นมาอีก ภายหลังจากมีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารพาณิชย์ ผลการศึกษาพบว่า การเกิดสินเชื่อด้วยคุณภาพทั้งก่อนและหลังการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ จำแนกตามประเภทของสินเชื่อ 3 อันดับแรก ได้แก่ สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคส่วนบุคคล สินเชื่อเพื่อการพาณิชย์ และสินเชื่อเพื่อธุรกิจสหกรณ์วิสาหกิจวิสาหกิจ วิถีการที่ธนาคารพาณิชย์ใช้ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ 3 อันดับแรก ได้แก่ การขยายระยะเวลาชำระหนี้ รองลงมาคือการลดอัตราดอกเบี้ยและการให้ระยะเวลาปลอดชำระหนี้เงินต้นและดอกเบี้ย ตามลำดับ ผลที่เกิดขึ้นหลังจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้แล้วพบว่า สาขาธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่มีลูกหนี้ที่สามารถปฏิบัติได้ตามเงื่อนไขการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ปัจจัยที่ทำให้เกิดสินเชื่อด้วยคุณภาพขึ้นมาอีกหลังจากมีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ทางด้านธนาคารพาณิชย์ มีสาเหตุมาจากการที่ธนาคารพาณิชย์กำหนดเงื่อนไขการชำระหนี้ไม่สอดคล้องกับรายได้ของลูกหนี้มากที่สุด รองลงมาคือการขาดระบบการติดตามหนี้ที่มีประสิทธิภาพ และการที่พนักงานธนาคารพาณิชย์ขาดความรู้ความสามารถ ตามลำดับ สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้พบว่า เกิดจากการที่ลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือ การที่ลูกหนี้มีภาระหนี้หลายแห่งและมีหนี้เป็นจำนวนที่สูง ส่วนปัญหาทางด้านธนาคารพาณิชย์เกิดจากการที่ขั้นตอนในการอนุมัติการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ของธนาคารพาณิชย์ล่าช้าและการที่พนักงานธนาคารพาณิชย์วิเคราะห์ปัญหาธุรกิจของลูกหนี้ผิดพลาด สำหรับปัญหาทางด้านมาตรการการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของทางการเกิดจากการที่วิธีการ และขั้นตอนในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของทางการมีความซับซ้อน และยุ่งยากในการปฏิบัติและการที่ระเบียบหลักเกณฑ์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของทางการไม่ชัดเจน

ไพโรจน์ มีนา (2549) ได้ศึกษาเรื่องการวิจัยตรวจสอบยุทธศาสตร์การบริหารสินเชื่อเพื่อลดปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ในสำนักงานเขตภูมิภาคเขต 13 จังหวัดเพชรบุรี เพื่อศึกษาถึงวิธีการบริหารสินเชื่อเพื่อลดปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ และศึกษาถึงแนวทางและวิธีการลดปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ในสำนักงานเขตภูมิภาค เขต 13 จังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสินเชื่อจะมีหลักการวิเคราะห์สินเชื่อ โดยพิจารณาจากความเสถียรน้อยที่สุด (หมายถึง โอกาสที่จะได้รับคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย) เป็นอันดับแรก ซึ่งสาเหตุที่จะทำให้การ

วิเคราะห์สินเชื่อเกิดความผิดพลาดและเกิดหนี้ที่มีปัญหาขึ้นมาที่สุด คือ การที่ลูกหนี้ปิดบังข้อมูลหรือให้ข้อมูลเท็จ สำหรับการวิเคราะห์สินเชื่อตามหลัก 5'C ได้ให้ความสำคัญมากที่สุดในการวิเคราะห์ความสามารถในการชำระหนี้ เงินทุน หลักประกัน สภาพการณ์และเงื่อนไขอื่น ในส่วนของการศึกษาด้านการติดตามและเรียกเก็บหนี้ที่มีผลต่อปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ พบว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้มากที่สุดคือ ลูกหนี้ที่ไม่มีระเบียบในการใช้เงิน เช่น การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย หรือการใช้จ่ายเงินกู้ผิดวัตถุประสงค์ ซึ่งในการติดตามและเรียกเก็บหนี้ที่จัดชั้นเป็นหนี้ปกติ จะใช้วิธีการเตือนความจำโดยการทวงถามทางโทรศัพท์ โดยใช้ระยะเวลาในการติดตามผล 5-10 วัน เมื่อลูกหนี้ยังไม่ได้มีการชำระคืนก็จะใช้วิธีการส่งจดหมายเชิญลูกหนี้เข้ามาพบเพื่อทำการตกลงเกี่ยวกับการชำระหนี้ ซึ่งวิธีการปรับโครงสร้างหนี้ นั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานสินเชื่อให้ความสำคัญกับวิธีขยายระยะเวลาการชำระหนี้เป็นอันดับแรก ปัญหาในการบริหารสินเชื่อที่มีผลต่อปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ พบว่ามีสาเหตุมาจากภาวะเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นปัญหาที่ผู้ให้กู้และผู้ขอกู้ไม่สามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้า